

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

«__» _____ 2021 р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

«__» _____ 2021 р.

О.О. Шеремет

Л.В. Шірінян

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **«Комплексна оцінка та аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства»**

Виконала: здобувачка 5 курсу, групи 4

Кучіна Марина Юріївна

(прізвище та ініціали)

Керівник: Шірінян Лада Василівна

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент: Темчишина Ю.Л.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2021 р.

підприємства; табл. 2. Рівні впливу факторів на фінансовий стан підприємства; табл. 3. Класифікація методів фінансового аналізу підприємства; табл. 4. Основні методів оцінювання фінансового стану підприємства; табл. 5. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн.; табл. 6. Аналіз динаміки і структури активів ПрАТ «Карлсберг Україна»; табл. 7. Показники ефективності використання майна ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2017–2019 рр.; табл. 8 Оцінка ділової активності ПрАТ «Карлсберг Україна»; табл. 8. Показники ліквідності ПрАТ «Карлсберг Україна»; табл. 9 Відносні показники фінансової стійкості ПрАТ «Карлсберг Україна»; табл. 10. Показники оцінки платоспроможності підприємства.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Шірінян Л.В.		
II	Шірінян Л.В.		
III	Шірінян Л.В.		

7. Дата видачі завдання 19 жовтня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	15.10.2020	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	09.11.2020	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	30.11.2020	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	21.12.2020	
5	Оформлення готової роботи на попередній захист	24.12.2020	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	20.01.2021	
7	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	01.02.2021	

Здобувач

Кучіна М.Ю.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

Шірінян Л.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Кучіна М. Ю. «Комплексна оцінка та аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства»

Випускова робота на отримання освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – Національний університет харчових технологій. Київ, 2021.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню теоретичних та практичних аспектів комплексної оцінки та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, переліку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми та сформульовано завдання дослідження.

У першому розділі розкрито теоретичні підходи до комплексної оцінки та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Другий розділ присвячено комплексній оцінці та аналізу фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Карлсберг Україна».

У третьому розділі розглянуто зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємств, висвітлено шляхи покращення оцінки та фінансового стану підприємств та запропоновано превентивні заходи запобігання банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна».

***Ключові слова:** комплексна оцінка фінансового стану, підприємство, фінансова стійкість, ліквідність, рентабельність, ділова активність, імовірність банкрутства, дискримінантні моделі, ПрАТ «Карлсберг Україна».*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1. Сутність комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства.....	8
1.2. Чинники впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства.	16
1.3. Методичні підходи до оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА».....	26
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Карлсберг Україна».....	26
2.2. Аналіз майнового стану підприємства.....	30
2.3. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна».....	38
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	46
3.1. Зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємств.....	46
3.2. Шляхи покращення оцінки та фінансового стану підприємств.....	52
3.3. Превентивні заходи запобігання банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна».....	67
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність роботи. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства є важливою характеристикою не тільки для управлінського апарату з метою визначення досягнутих фінансових результатів та запоруки сталого розвитку, а й для багатьох учасників ринку, які взаємодіють з суб'єктом господарювання.

Фінансовий стан відображає ефективність економічної діяльності суб'єкта господарювання, а його оцінка, яка здійснюється за допомогою методів фінансового аналізу на основі бухгалтерської (фінансової) звітності підприємства, дає змогу своєчасно оптимізувати використання фінансових ресурсів. В умовах ринкової економіки фінансовий стан підприємства розкриває не лише ступінь його життєдіяльності, а й потужність чинників розвитку, які акумулюються в його стійкість (стабільність).

Традиційна практика аналізу фінансового стану підприємства опрацювала певні прийоми та методи його здійснення, але й досі немає уніфікованої класифікації прийомів і методів економічного аналізу взагалі та фінансового аналізу зокрема.

Суттєвою проблемою використання більшості методик є відсутність нормативних значень фінансових показників, що враховують галузеві особливості функціонування підприємств. Статичність фінансового аналізу, непридатність деяких методів, що дієві на заході, до умов господарювання в нашій країні, низький рівень інформативності фінансової звітності вимагають додаткових досліджень з цієї тематики.

Теоретичні та методичні засади оцінювання фінансового-господарської діяльності підприємства були предметом дослідження таких науковців як О. Ареф'єва, Л. Білик, Ф. Бутинець, Д. Городинська, В. Івахненко, Л. Кириченко, Л. Лахтіонова, Є. Мних, Т. Обущак А. Поддєрьогін, Г. Савицька, В. Сопко, О. Терещенко, С. Шкарабан, А. Череп та інші. Проте залишається актуальним

питання удосконалення існуючих методик на основі накопиченого вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Мета і завдання роботи. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення теоретичних засад комплексної оцінки та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства та визначення напрямів її удосконалення на прикладі ПрАТ «Карлсберг Україна».

Відповідно до мети в роботі поставлені наступні **завдання**:

- розглянути сутність комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства;
- визначити чинники впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства;
- вивчити методичні підходи до оцінки фінансово-господарську діяльність підприємства;
- надати організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Карлсберг Україна»;
- проаналізувати майновий стан підприємства;
- провести аналіз фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна»;
- вивчити зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємств;
- розглянути шляхи покращення оцінки та фінансового стану підприємств;
- запропонувати превентивні заходи запобігання банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна».

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні засади оцінювання фінансово-господарської діяльності підприємства.

Методи дослідження. Під час написання кваліфікаційної роботи застосовувались такі методи: теоретичного узагальнення і порівняння – для виявлення сутності, завдань, об'єкту аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства; статистичного і графічного аналізу – для дослідження функціонування підприємства і зіставлення фактичних даних; системного та комплексного підходу – для визначення основних напрямів удосконалення

комплексної оцінки та аналізу фінансового-господарської діяльності підприємства.

Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних вчених, які стосуються комплексної оцінки та аналізу фінансового-господарської діяльності підприємства, Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств, фінансова звітність ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2017-2019 рр., Інтернет - ресурси.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність, комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства

Велике значення для адекватного сприйняття комплексного фінансового аналізу (комплексної оцінки фінансового стану) має з'ясування сутності комплексного аналізу і визначення його основних завдань.

Загалом, комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання або, іншими словами, вона дає можливість забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі. Оцінка майнового і фінансово-економічного стану підприємства створює необхідну інформаційну базу для ухвалення управлінських і фінансових рішень щодо проблемних питань купівлі-продажу бізнесу, напрямів виробничого розвитку, залучення або здійснення інвестицій [1, с. 337].

Комплексна оцінка господарської діяльності є її характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного та узгодженого вивчення сукупності показників, що відображають всі (або багато) аспектів господарських процесів, і що містить узагальнювальні висновки про результати діяльності виробничого об'єкта на основі виявлення якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантах розвитку) [2, с. 143].

Діяльність підприємства характеризується сукупністю показників, які ієрархічно зв'язані між собою. Нижній рівень ієрархії – це прості показники, які

безпосередньо можуть бути виміряні або розраховані і надані в абсолютному або відносному виразі. Отримання комплексної оцінки – це поетапний перехід від оцінки одиничних показників до підсумкових оцінок вищого рівня і до отримання комплексної оцінки, що знаходиться на верхньому рівні ієрархії. Підсумкові (блокові) оцінки характеризують певні сторони діяльності підприємства. Комплексна оцінка характеризує результати діяльності підприємства в цілому. Підсумкову і комплексну оцінки отримують шляхом синтезу оцінок попереднього рівня ієрархії на підставі застосування різного роду середніх [3, с. 111].

Комплексна економічна оцінка є характеристикою, яку отримують за одночасного та узгодженого вивченні сукупності параметрів, які відображають все або більшість аспектів зміни і розвитку економічних явищ і процесів. Вона вміщає загальні висновки за наслідками діяльності досліджуваного об'єкту [4, с. 70].

Оскільки на основі такої оцінки можна здійснювати ранжирування об'єктів аналізу, її називають ще і рейтинговою. Складність комплексної економічної оцінки полягає в тому, що у разі багатокритеріального аналізу (багатофакторних систем) важко виділити узагальнюючий показник – критерій оцінки, а витрати на проведення аналітичних робіт не покриваються їх результативністю.

Наявні також перешкоди методологічного та організаційного характеру. Завдання комплексної економічної оцінки зводиться до визначення інтегрального параметра на підставі агрегації різних способів кількісного та якісного аналізу, наприклад, коли виникають завдання підведення підсумків роботи господарського об'єкту за рік, аналізу виконання плану санації підприємства, загальної оцінки виконання бізнес – плану і т. п.

Зведення певної кількості показників в один інтегральний показник дає можливість визначити якісну відмінність (поліпшення або погіршення) досягнутого стану на базі порівняння, хоча при цьому неможливо виміряти ступінь відмінності. Побудова інтегрального показника не означає, що для оцінок можна використовувати тільки один показник. Навпаки, інтегральний показник є

лише загальним орієнтиром економічної ситуації, а для дослідження об'єкту використовують систему показників.

Комплексний оцінка використовується власниками для обґрунтування рішень стратегічного характеру, менеджерами підприємств – для інформаційного забезпечення потреб оперативного фінансового планування.

Комплексна оцінка фінансового стану – це розгляд кожного показника, одержаного в результаті фінансового аналізу, з погляду відповідності його фактичного рівня нормальному для обраного підприємства рівню, ідентифікація чинників, що вплинули на величину показника і визначення необхідної величини показника на перспективу і засобів її досягнення [5].

Оцінка фінансового стану – це частина загального аналізу господарської діяльності підприємства, який складається з двох взаємозв'язаних розділів: фінансового та управлінського аналізу.

Розподіл аналізу на фінансовий та управлінський зумовлений розподілом системи бухгалтерського обліку, яка склалася на практиці, на фінансовий та управлінський облік. Обидва види аналізу взаємозв'язані, мають спільну інформаційну базу (рис. 1.1).

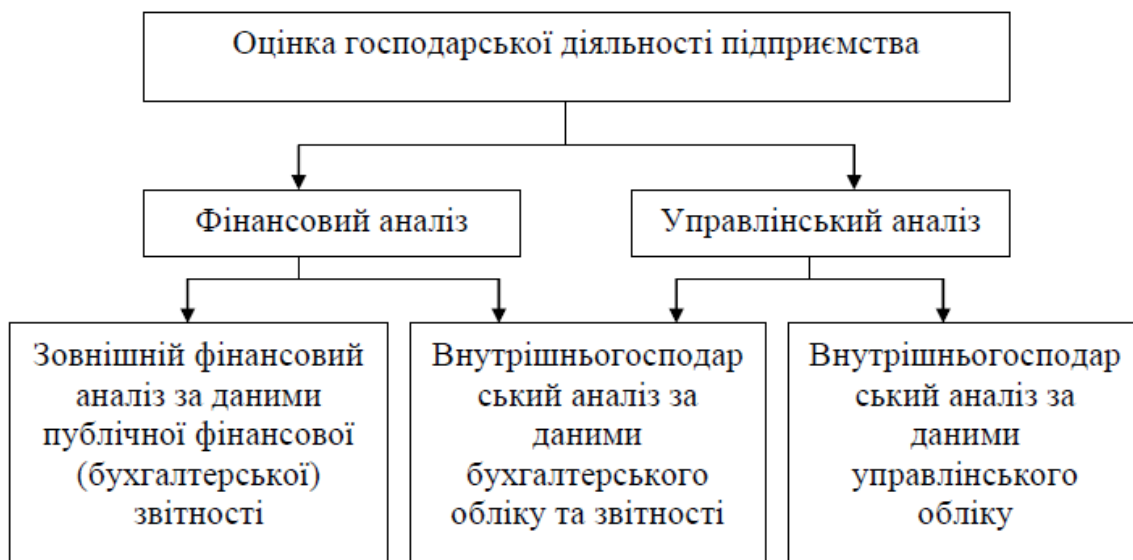

Рис. 1.1. Місце фінансового аналізу у загальній системі аналізу господарської діяльності підприємства [6]

Особливостями зовнішнього фінансового аналізу є:

- орієнтація аналізу на публічну, зовнішню звітність підприємства;
- множинність об'єктів-користувачів;
- різноманітність цілей і інтересів суб'єктів аналізу;
- максимальна відкритість результатів аналізу для користувачів.

Основним змістом зовнішнього фінансового аналізу, який здійснюється партнерами підприємства, контролюючими органами на основі даних публічної фінансової звітності, є:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз показників рентабельності;
- аналіз фінансового стану, фінансової стійкості, стабільності підприємства, його платоспроможності та ліквідності балансу;
- аналіз ефективності використання залученого капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства.

На відміну від внутрішнього, відповідні складові зовнішнього аналізу більш формалізовані та менш деталізовані. Різниця у змісті зовнішнього і внутрішнього аналізу пов'язана з різницею інформаційного забезпечення і завдань, що їх вирішують обидва ці види аналізу.

Основним змістом внутрішнього (традиційного) аналізу фінансового стану підприємства є:

- аналіз майна (капіталу) підприємства;
- аналіз фінансової стійкості та стабільності підприємства;
- оцінка ділової активності підприємства;
- аналіз динаміки прибутку та рентабельності підприємства і факторів, що на них впливають;
- аналіз кредитоспроможності підприємства;
- оцінка використання майна та вкладеного капіталу;
- аналіз власних фінансових ресурсів;
- аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства;
- аналіз самоокупності підприємства.

Цей аналіз здійснюється аналітиками підприємства і ґрунтується на широкій інформаційній базі, включаючи й оперативні дані [6].

В першу чергу для оцінювання фінансового стану підприємства потрібно окреслити мету та визначити завдання для його здійснення. Найчастіше оцінка фінансової діяльності внутрішніми службами підприємства здійснюється з метою впровадження конкретних заходів щодо його зміцнення, а також виявлення основних напрямів подальшого розвитку підприємства. З іншої сторони, постійним завданням є діагностування банкрутства підприємства, що дозволяє вчасно запобігти небажаним наслідкам у рамках функціонування системи раннього попередження і реагування в процесі здійснення фінансової, а також і господарської діяльності [7, с. 37].

Зовнішня оцінка може проводитися як акціонерами, кредиторами, інвесторами, так і податковими органами та підприємствами-партнерами та інше. Найчастіше вона застосовується для оцінки кредитоспроможності та платоспроможності підприємства, адже в сучасних умовах зростає потреба підприємств у позичковому капіталі та здатності «втриматися на плаву».

В сучасній економічній літературі зустрічається фінансовий аналіз, який проводиться як експрес-аналіз, так і комплексний. Проте більшість науковців, а також практиків надають перевагу експрес-аналізу, що здійснюється на основі обмеженої кількості розрахунків, за допомогою яких надається об'єктивна оцінка досліджуваного напрямку, яка дозволяє прийняти обґрунтовані управлінські рішення. Перевагою комплексного аналізу є можливість всебічно оцінювати фінансовий стан підприємства на основі дослідження сукупності різних параметрів, що різнобічно характеризують фінансову та господарську діяльність.

Основною відмінністю між експрес-аналізом і комплексним аналізом фінансового стану є ступінь деталізації аналітичних розрахунків. В той же час комплексний аналіз дозволяє всебічно оцінити фінансовий стан підприємства на основі одночасного та узгоджуваного вивчення сукупності різних параметрів, що всебічно характеризують фінансово-господарську діяльність.

Вважається, що такий вид аналізу, який робить можливим проведення як ретроспективної, так і перспективної оцінки фінансового стану підприємства, оптимально відповідає вимогам виконання таких завдань:

- залучення фінансових ресурсів;
- пошуку високорентабельних проектів;
- оцінки надійності партнерів;
- оцінки доцільності інвестування;
- оптимізації фінансової діяльності підприємства;
- комплексного фінансового оздоровлення суб'єктів господарювання [8, с. 206].

Існує ряд вимог до організації проведення комплексного фінансового аналізу. Серед них можна виділити найбільш суттєві [8, с. 209].

По-перше, методологічна база комплексного аналізу має ґрунтуватися на таких методиках, які давали б можливість в обмежені терміни оцінити фінансовий стан суб'єктів господарювання. Слід зазначити, що за тривалістю, процедура комплексного аналізу серед інших видів фінансового аналізу підприємства займає друге місце, поступаючись тільки експрес-аналізу. Якщо експрес-аналіз впродовж одного–двох днів на підставі даних фінансової звітності має виявити та ідентифікувати проблемні напрями фінансово-господарської діяльності підприємства, то комплексний фінансовий аналіз впродовж двох–трьох тижнів проведення процедури оцінки фінансового стану підприємства має не тільки ідентифікувати проблемні елементи, але і зробити обґрунтовані висновки щодо розвитку тенденції зміни фінансового стану суб'єктів господарювання в цілому, використовуючи форми фінансової звітності, а також розшифровки статей звітності, дані аналітичного обліку, аудиторського звіту та інші наявні і доступні джерела інформації.

По-друге, на підставі практичних результатів проведення комплексного фінансового аналізу, аналітиками був напрацьований достатньо ефективний прийом організації аналізу фінансових звітів – порівняльний аналіз. Він є внутрішньогосподарчим аналізом зведених показників фінансової звітності по окремих напрямках діяльності самого підприємства та його дочірніх підприємств

або міжгосподарський аналіз показників цієї фірми порівняно з відповідними показниками конкурентів, середньогалузевими або середніми показниками. Залежно від поставленого завдання щодо організації комплексного фінансового аналізу конкретного об'єкта – підприємства – необхідно, перш за все, визначитись з оптимальною базою для порівняння значень аналітичних індикаторів – значень фінансових показників. Отже, підґрунтям для забезпечення порівняльного аналізу можуть служити такі системи:

- середньогалузеві значення показників;
- показники фінансово-господарської діяльності підприємств, які є лідерами в галузі, до якої належить об'єкт дослідження;
- певні нормативні значення фінансових показників відповідно до законодавчих і/або внутрішніх нормативних документів, рекомендацій науковців;
- цільові значення фінансових показників, які визначені потенційними інвесторами або замовниками дослідження;
- оптимальні і/або критичні значення фінансових показників, розраховані аналітиками для підприємства, яке аналізується, зважаючи на специфіку та особливості його фінансово-господарської діяльності;
- середні за часом значення фінансових показників, обчислені за даними фінансово-господарської діяльності підприємства в найбільш сприятливих періодах його функціонування.

По-третє, для здійснення комплексного аналізу потрібно забезпечити формування групи показників, які в своїй сукупності відповідали б вимогам комплексної характеристики поточного стану підприємства і перспектив його подальшого розвитку. При цьому слід пам'ятати, що використання зайвої кількості фінансових коефіцієнтів може спричинити втрату часу на математичне та аналітичне забезпечення дослідження функціонально взаємозалежних між собою показників. Це, у свою чергу, значно знизить оперативність комплексного аналізу, яка є критичною характеристикою його ефективності.

По-четверте, ефективність комплексного аналізу значною мірою залежить від можливості побудови адекватної системи однозначності інтерпретації результатів математичної та аналітичної обробки певної групи цільових показників з метою запобігання та уникнення двозначності висновків, суперечностей в поглядах окремих експертів щодо ідентифікації положення об'єкту дослідження.

Разом з процесом організації комплексного аналізу, певним критеріям має відповідати і його інформаційна база. Вхідні дані, на підставі яких у результаті математичної та аналітичної обробки буде визначено абсолютне значення цільового інтегрального показника, мають відповідати сукупності критеріїв, застосування яких забезпечується такими правилами [8, с. 210]:

- проведення комплексного аналізу здійснюється на підставі системи цільових фінансових показників і коефіцієнтів відповідно до обраної методики оцінки фінансового стану об'єкта дослідження;

- вхідна інформація щодо фінансово-господарської діяльності підприємства об'єкта дослідження, що надається для подальшої обробки, має бути повною та достовірною;

- цільові показники обраної методики, як і вхідна фінансова інформація, мають бути приведені до співставних одиниць вимірювання, що забезпечують можливість їх адекватної математичної та аналітичної обробки;

- кожен із сукупності фінансових показників і коефіцієнтів, яка закладається в інформаційну основу моделювання цільового фінансового показника, має бути максимально інформативним;

- обґрунтування вибору методів статистичного, математичного та аналітичного моделювання з метою адекватної консолідації вхідних інформаційних ресурсів і подальшої ідентифікації на їх основі цільового показника системи комплексного фінансового аналізу;

- формування цілісної картини фінансового стану підприємства на підставі визначення цільового фінансового показника як результуючого щодо сталої сукупності відособлених фінансових показників, які характеризують окремі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства, – об'єкта дослідження;

- здійснення порівняльного аналізу системи інтегральних показників, отриманих у результаті математичної та аналітичної обробки первинної вхідної інформації в динаміці, а також порівняно з іншими показниками, прийнятими за орієнтири.

Отже, фінансовий стан визначає місце підприємства в економічному середовищі, а також наскільки ефективними і безризиковими можуть бути його ділові відносини з комерційними банками, постачальниками, потенційними інвесторами і позичальниками. Для підприємства, як і для його партнерів, представляє інтерес не тільки фактичний стан подій, тобто те, що було, але і очікуваний фінансовий стан. Разом з якісною ознакою «стійкий фінансовий стан» і бездоганною репутацією підприємства, необхідно мати науково обґрунтовану кількісну узагальнювальну оцінку фінансового стану підприємства.

1.2. Чинники впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства

Фінансовий стан підприємства відображає на певний момент рівень ефективності використання ресурсів у господарській діяльності, або, ефективність функціонування механізмів економічної системи.

З'ясуємо фактори, які безпосередньо впливають на фінансовий стан підприємства. Насамперед, слід зазначити, що під факторами розуміють умови здійснення господарських процесів і причини, що впливають на ці процеси.

Усі фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства можна класифікувати за наступними ознаками:

- за місцем виникнення – зовнішні (екзогенні) та внутрішні (ендогенні);
- а структурою – прості, складні;
- а часом впливання – постійні та змінні;
- за ступенем кількісного вимірювання – якісні (піддаються вимірюванню), кількісні (не піддаються вимірюванню).

Виділяють декілька рівнів впливу ендогенних і екзогенних факторів на фінансовий стан підприємства (рис. 1.2). Так, безпосередньо оцінка фінансового стану залежить від рівня доходу і прибутку підприємства, та структури капіталу і активів. Ці фактори визначають рівень фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, ефективності використання капіталу.

Зовнішні фактори непрямо впливають на загальну оцінку фінансового стану. Так, вплив екзогенних факторів на загальний рівень фінансового стану можна оцінити як непрямий, оскільки кількісний вираз впливу того або іншого фактору неможливий, але зазначені фактори безпосередньо впливають на внутрішнє середовище функціонування підприємства, а показники що її характеризують вже напряду впливають на фінансовий стан підприємства. Тобто, вплив зовнішніх факторів по більшому ступеню носить непрямий вплив.

Брак або неправильне формування і використання активів може виявитись головною причиною несвоєчасності оплати заборгованості постачальників за одержані сировину й матеріали, неповного та неритмічного забезпечення підприємницької діяльності необхідними ресурсами, а, отже, й погіршення результатів виконання підприємством своїх зобов'язань перед власниками, державою та найманими працівниками. Забезпеченість підприємства активами в межах розрахункової потреби та їх раціональне використання створюють широкі можливості для подальшого поліпшення кількісних і якісних показників господарювання.

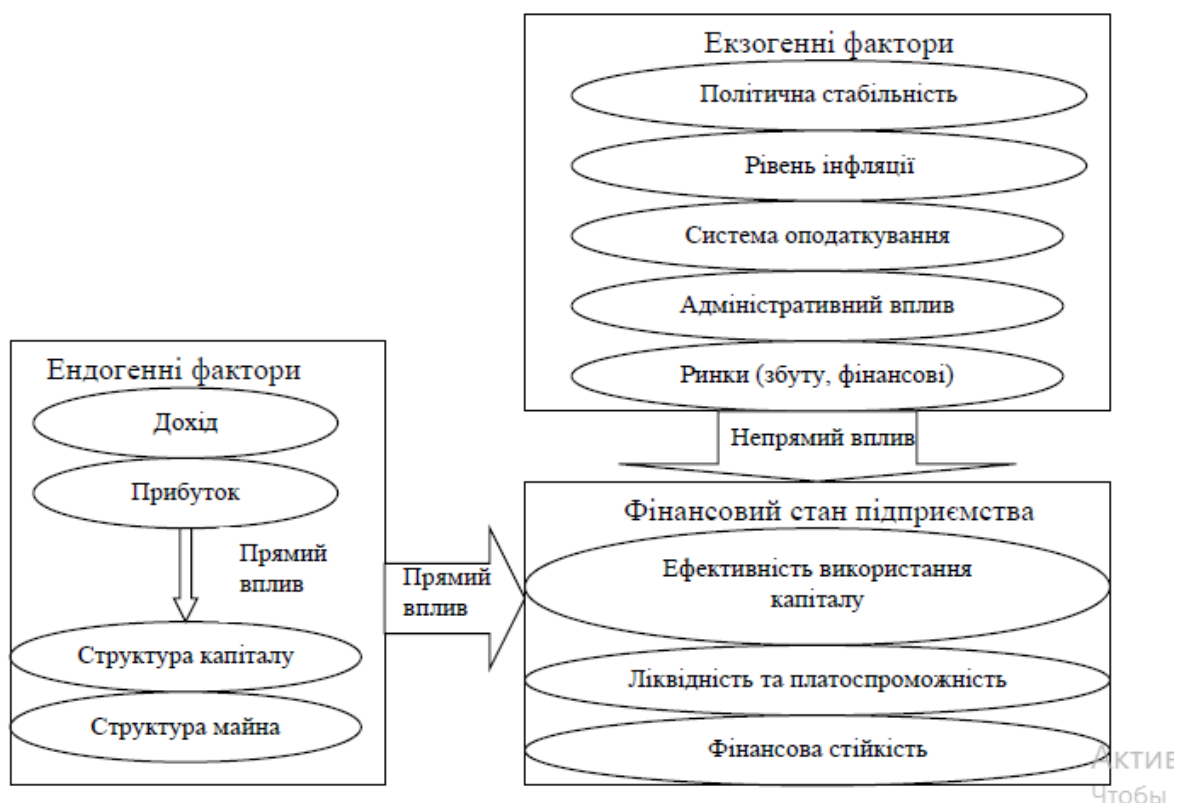

Рис. 1.2. Рівні впливу факторів на фінансовий стан підприємства [9, с. 128]

Найбільш доцільно розглянути детальніше зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства, оскільки до їх складу належать решта факторів у розрізі вище розглянутих класифікаційних ознак.

Зовнішніми стосовно підприємства являються ті фактори, на які воно не може впливати або цей вплив може бути незначним (ендогенні). Зовнішні фактори поділяються на міжнародні, національні та ринкові [10, с. 68].

Міжнародні фактори складаються під впливом причин загальноекономічного характеру (економічна циклічність розвитку ведучих країн; стан світової господарської системи, що характеризується політикою міжнародних банків), стабільність міжнародної торгівлі, що залежить у свою чергу від укладання міжурядових договорів і угод.

До національних факторів, що спричиняють досить відчутний вплив на фінансовий стан кожного суб'єкта, належать політичні, економіко-демографічні, психографічні (культурні) і науково-технічні. Так, політична стабільність і спрямованість внутрішньої політики держави, реалізовані через право,

виражаються у відношенні до підприємницької діяльності і принципах державного регулювання економіки (заборонний чи стимулюючий характер), до форм власності (її приватизація чи націоналізація, принципи земельної політики), до заходів захисту прав споживачів і підприємців (захист конкуренції, обмеження монополізму і т. і.). Усе це акумулюється в законодавчих нормах, актах, що і визначають діяльність підприємств.

Економіко-демографічні фактори характеризуються розміром і структурою потреб, а при відомих економічних передумовах – платоспроможним попитом населення. До них можна віднести рівень доходів і нагромаджень населення, рівень цін, можливість одержання кредиту, фазу економічного циклу, у якій знаходиться національна економіка. Падіння попиту, наприклад, характерне для відповідної фази економічного розвитку, приводить до загострення конкуренції, руйнування чи поглинання збанкрутілого підприємства.

Фактори психографічного характеру виявляються в звичках і нормах споживання, перевазі до одних товарів і негативному відношенні до іншим. Рівень розвитку науки і техніки визначає всі складові процесу виробництва товару і його конкурентоспроможність. Зміни в технології виробництва, вироблені підприємством для забезпечення конкурентних переваг, вимагають, як правило, значних капітальних вкладень і можуть протягом досить тривалого періоду негативно впливати на прибутковість підприємства, у тому числі і внаслідок невдач при впровадженні нової технології. Може негативно позначитися на прибутковості і зменшення обсягу продажів продукції підприємства внаслідок появи на ринку по більш низьких цінах товарів інших фірм, у виробництві яких використовується більш прогресивна технологія, що забезпечує менші виробничі витрати.

Зовнішні умови діяльності підприємства відбивають економічну ситуацію в країні і за кордоном, в окремих регіонах, на галузевих ринках. Найважливішими з зовнішніх умов господарювання підприємств є розмір податкових ставок, рівень відсотка за кредити, ступінь монополізації галузі, рівень розвитку ринкових

відносин і ринкових структур, стан ринку праці, інвестиційна активність підприємства.

До внутрішніх факторів, як уже зазначалося, відносяться ті, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві (ендогенні).

До пріоритетної групи факторів належить високий темп інфляції. Останнім часом постійні інфляційні очікування не сприяють реалізації підприємствами стратегічних цілей. Сполучені з недостатньо гнучкою, а часто руйнівною податковою системою держави, кредитною політикою, високі для кінцевого споживача ціни стимулюють не розширення виробництва, а його скорочення. Високі ціни, встановлені підприємствами на продукцію, часто є причиною не стільки їхньої необґрунтованої цінової політики, скільки зовнішні ціноутворюючі фактори.

Внутрішні чинники, які впливають на фінансове становище підприємства можна поділити на якісні і кількісні. До якісних належать: мета, галузь діяльності, традиції репутація та імідж, форма власності, організаційна структура управління, організація системи управління, форма спеціалізації, концентрація виробництва, диверсифікація виробництва, прогресивність засобів і методів виробництва, рівень виробничих запасів.

До кількісних належать: кваліфікований склад керівництва і персоналу, доля ринку і стадія життєвого циклу, інноваційна діяльність, адаптивність фірми, тривалість виробничого циклу, рівень виробничих запасів, структура балансу, платоспроможність, ліквідність, співвідношення власних і залучених засобів, вартість капіталу, структура майна, інвестиційна привабливість, доход на акцію, рівень прибутковості та рентабельності [10, с. 68].

Отже, фактори взаємозалежні між собою і впливають на результати діяльності підприємства в різних напрямках: одні – позитивно, інші – негативно. Тому в сучасних умовах нестабільності та невизначеності особливо актуальним постає питання дослідження та врахування всіх факторів, що впливають на фінансовий стан підприємства для його успішної діяльності.

1.3. Методичні підходи до оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства

Вимірювання причинно-наслідкових взаємозв'язків у фінансовому аналізі, оцінювання результатів впливу різних факторів на підсумкові показники, первинне оброблення вихідної інформації здійснюють за допомогою спеціальних способів, методів і технічних прийомів. Вони найважливішими елементами методики у фінансовому аналізі.

Аналізуючи існуючі погляди на фінансову діяльність та стійкість підприємства, а також її показники, можна виділити декілька традиційних методик її оцінки: що засновуються на аналізі балансу; що базуються на неформальних, інтуїтивних підходах; що є узагальненими за досвідом розв'язання подібних задач; методи експертних оцінок, економіко-математичні методи тощо [7, с. 35].

Методи фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства. В економічній теорії та практиці існують різні класифікації методів фінансового аналізу. Перший рівень класифікації відокремлює неформалізовані та формалізовані методи аналізу (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Класифікація методів фінансового аналізу підприємства [7, с. 37].

Формалізовані методи аналізу побудовані на жорстко формалізованих аналітичних залежностях між показниками. Формалізовані методи залежно від використання математичного апарату поділяють на кілька підвидів:

- традиційні методи – за їх допомогою здійснюється первісне аналітичне оброблення інформації;
- методи детермінованого факторного аналізу використовуються, коли існує функціональна залежність між показниками;
- методи ймовірнісного факторного аналізу – використовуються для вивчення зв'язку, коли існує ймовірнісна залежність між показниками.

Неформалізовані методи аналізу ґрунтуються на описуванні аналітичних процедур на логічному рівні та характеризуються певним суб'єктивізмом, оскільки в них велике значення мають інтуїція, досвід та знання аналітика.

Характерні особливості основних методів оцінювання фінансового стану підприємства наведені в табл. 1.1.

За традиційною практикою аналізу фінансового стану підприємства виділяють такі загальні методики, якими може скористатися фінансовий аналітик: горизонтальний аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний аналіз та факторний аналіз.

Найбільш вживаним у практиці підприємства є метод фінансових коефіцієнтів. Зазвичай, оцінка проводиться за групами показників фінансової стійкості, майнового стану, платоспроможності і ліквідності, прибутковості та ділової активності. Класифікація груп, їх склад та методика розрахунку показників, що є закріпленими у нормативних документах, а також представлених у різноманітних наукових доробках, істотно різняться, що обумовлює відсутність єдиного підходу для оцінки фінансової діяльності.

У вітчизняній практиці найчастіше науковці застосовують три основні методи: метод комплексної оцінки, коефіцієнтний метод та інтегральний.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства передбачає визначення економічного потенціалу суб'єкта господарювання або дає змогу забезпечити ідентифікацію його місця в економічному середовищі. При визначенні комплексної оцінки повинні враховуватися найважливіші показники фінансово-господарської діяльності підприємства. У цю процедуру необхідно включати аналіз ділової активності, показників рентабельності, платоспроможності, ефективності використання фінансових і виробничих ресурсів та інші параметри комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

Основні методів оцінювання фінансового стану підприємства [7, с. 38].

Методи	Характеристика
Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників	Може бути використана для оцінки окремих сторін фінансового стану: для характеристики рівня фінансової стійкості з боку прибутковості підприємства на основі використання результатів маржинального аналізу; визначення типів фінансової стійкості за критерієм стабільності джерел покриття запасів.
Метод фінансових коефіцієнтів	Передбачає розрахунок певних показників, що характеризують фінансову стійкість, платоспроможність і ліквідність, рентабельність (прибутковість) діяльності, майновий стан та ділову активність. Склад і алгоритм розрахунку коефіцієнтів досить різноманітний і залежить від обраної методики, що затверджена нормативними документами або упорядкована певними науковцями
Рейтингова оцінка	Полягає у класифікації підприємств за певними ознаками, виходячи з фактичного рівня показників фінансового стану і рейтингу кожного показника. Перевагою є можливість ранжування ряду підприємства за обраною ознакою.
Бальна оцінка	Полягає в проведенні аналізу фінансових коефіцієнтів шляхом порівняння отриманих значень із нормативними величинами і отриманні узагальнюючого показника, вираженого в балах. Така оцінка передбачає використання «рознесення» цих значень за зонами віддаленості від оптимального значення.
Матрична оцінка	Базується на побудові сукупності фінансових показників, яка перетворюється на матрицю стандартизованих коефіцієнтів. Надає змогу здійснювати порівняльну рейтингову оцінку за певними показниками. З іншого боку може використовуватися при складанні матричних балансів, балансів грошових надходжень і витрат.
Інтегральна оцінка	Результатом проведення оцінки є визначення інтегрального показника на основі застосування різноманітних методів підходів. При цьому інтегральний показник може характеризувати як окремі складові, так і в цілому фінансовий стан підприємства
Дискримінантні моделі	Дають змогу визначити вірогідність настання банкрутства на основі розробки і використання інтегральної моделі аналізу фінансового стану підприємства. Виділяють одно факторні (наприклад коефіцієнт Бівера, Вайбеля) та багатофакторні (прикладом є модель Альтмана, Ліса, Таффлера, Спрінгейта, Савицької та Терещенка) моделі

Коефіцієнтний аналіз (аналіз відносних показників (коефіцієнтів)) – проводиться за допомогою розрахунку відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників; при аналізі фінансових коефіцієнтів їхні значення зіставляють з базовими величинами, а також вивчають динаміку за звітний період і за кілька суміжних звітних

періодів. Такий метод розкриває усі напрями діяльності підприємства та враховують фактори внутрішнього і зовнішнього впливу на фінансовий стан підприємства.

За допомогою інтегрального методу можна спостерігати за зміною одного інтегрального показника в динаміці, що істотно спрощує аналіз. Оцінка проводиться на основі зведення узагальнених показників діяльності підприємства (використовують показники платоспроможності, фінансової стійкості та незалежності тощо) до інтегрального.

Отже, порівняльна характеристика методів оцінки фінансового стану підприємства дає змогу виявити переваги та недоліки запропонованих методів. Врахувавши це, для здійснення більш комплексної оцінки фінансового стану підприємства доцільно поєднувати різні методики, щоб отримати більш детальну інформацію про фінансовий стан підприємства.

РОЗДІЛ 2

КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПрАТ «Карлсберг Україна»

ПрАТ «Карлсберг Україна» входить до компаній Групи Карлсберг, що є однією з провідних пивоварних груп у світі з великим портфелем брендів пива та інших напоїв. Бренд Carlsberg є одним з найвідоміших пивних брендів в світі, а такі бренди як Балтика та Tuborg входять в число найбільш популярних пивних брендів в Європі. З моменту заснування в 1847 році, Група Карлсберг стабільно працює і вносить позитивний внесок в розвиток суспільства на всіх своїх ринках.

Основним видом діяльності Компанії є виробництво та продаж пива, сидру та безалкогольних напоїв [11].

До складу ПрАТ «Карлсберг Україна» входять заводи в м. Запоріжжя, м. Києві та м. Львові. В Компанії працює більше 1400 чоловік. В портфель Компанії в Україні входять пиво та безалкогольні напої таких торгових марок, як «Львівське», Robert Doms, Балтика, Carlsberg, Tuborg, Kronenbourg 1664, «Арсенал», «Жигулівське Запорізького розливу», «Хмільне», «Квас Тарас», Somersby, Guinness, Garage, Warsteiner, Grimbergen та інші.

В складі юридичної особи Компанії є три представництва: Представництво ПрАТ «Карлсберг Україна» в м. Харкові, Представництво ПрАТ «Карлсберг Україна» в м. Одеса та Представництво ПрАТ «Карлсберг Україна» в

м. Донецьку, які не є відокремленими юридичними особам, та діють у відповідності до Положень про представництво, та здійснюють представництво і захист інтересів юридичної особи за своїм місцезнаходженням та прилеглих до нього областей.

ПрАТ «Карлсберг Україна» входить до списку найбільших платників податків України за даними рейтингу ДФС України 2019 року. За 2019 рік Компанія сплатила 2 983 млн грн до бюджетів всіх рівнів країни у вигляді податків і зборів [11].

«Карлсберг Україна» впроваджує на українському ринку глобальну стратегію Групи компаній Карлсберг під назвою «Вітрила'22». Компанія орієнтується на попит споживача, який динамічно змінюється, а також на основні ринкові тренди, виступаючи провідним інноватором в галузі та вибудовуючи портфель основних пивних брендів, крафту та спеціалітетів, а також активно формуючи і розвиваючи напрямок безалкогольного пива та напоїв.

Місія глобальної стратегії «Вітрила'22» полягає в тому, щоб досягти статусу найбільш успішної, найбільш професійної та найбільш привабливої пивоварної компанії на кожному з ринків, де оперує компанія Групи Карлсберг.

Стратегія «Вітрила'22» зосереджена на таких ключових пріоритетах як «Зміцнення основних брендів», «Стійке зростання» та «Створення культури переможців».

За 2019 рік середньооблікова кількість працівників склала 1493 чол., середньооблікова кількість керівників 200 чол., в тому числі жінок на керівних посадах 60 осіб (30%) [11].

У відповідності до законодавства України та Статуту Товариства органами корпоративного управління товариством, як системою відносин між власниками, наглядовим та виконавчим органом Компанії, кожен з яких має свої права та обов'язки в управлінні, є такі органи управління:

- Загальні збори акціонерів – вищий орган Товариства;

- Наглядова рада – орган, що здійснює захист прав акціонерів, контролює та регулює діяльність виконавчого органу;
- Генеральний директор – виконавчий орган, який здійснює управління поточною діяльністю Товариства.

У 2019 році обов'язки Генерального директора виконував Шевченко Євген Вікторович.

Повноваження та регламенти роботи органів корпоративного управління викладено в Статуті Товариства та в Положенні про «Наглядову Раду Товариства».

Станом на 31.12.2019 року статутний капітал ПрАТ «Карлсберг Україна» складає 1 022 433 914 грн. розділено на 1 022 433 914 простих акції, випущених в бездокументарній формі номінальною вартістю 1 грн. кожна [11].

На 31 грудня 2018 р. та на 31 грудня 2019 р. акціонери й відповідно їх частки в капіталі Компанії представлені таким чином:

Таблиця 2.1

Акціонери ПрАТ «Карлсберг Україна»

	31 грудня 2018 р.		31 грудня 2019 р.	
	Частка	Кількість акцій	Частка	Кількість акцій
Baltic Beverages Invest AB, Швеція	98,77%	1 009 849 964	100%	1 022 432 914
Інші юридичні та фізичні особи	1,23%	12 582 950		
Всього	100,00%	1 022 432 914	100,00%	1 022 432 914

Для забезпечення належного рівня корпоративного управління на ПрАТ «Карлсберг Україна» забезпечується чіткий та раціональний розподіл повноважень між органами управління товариством, оцінка діяльності кожного органу залежить від результатів діяльності товариства в цілому. Для моніторингу належного виконання всіма органами своїх функцій в товаристві в наявності чітка система підзвіту та контролю.

Контроль за фінансово-господарською діяльністю Компанії здійснюється як через залучення незалежного зовнішнього аудитора (аудиторської фірми), так і через механізм внутрішнього контролю, який забезпечує внутрішній аудит.

Органом внутрішнього контролю Компанії є Наглядова рада та служба внутрішнього аудиту Компанії.

Основні показники виробничо фінансової діяльності Компанії представлені в табл. 2.2 [11].

Таблиця 2.2

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис грн

Стаття	2019 рік	2018 рік	Приріст (+) / збиток (-) у відсотках
Чистий дохід від реалізації пива	7 383 603	6 837 172	+8%
Чистий дохід від реалізації безалкогольних напоїв	466 479	420 752	+11%
Чистий дохід від реалізації сидру	365 804	243 004	+51%
Усього чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	8 215 886	7 500 928	+10%

Показник чистого доходу від реалізації збільшився на 10%, збільшення відбулось по всім видам продукції.

Чистий фінансовий результат ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2019 рік в порівнянні з 2018 роком зменшився та досягнув 1,4 млрд. грн.

В 2019 році об'єми виробництва зменшились на 6,3 відсотки в порівнянні до показників 2018 року.

В об'ємах виробництва питома вага пива складає 86%, сидру 3%, безалкогольних напоїв 11%.

Відсоток реалізації продукції на території України в 2019 році склав 95,3%, експортна реалізація 4,7%.

Обсяги реалізації в 2019 році в цілому знизилися на 5,0% щодо показників за 2018 рік, але при цьому Компанія змогла виконати цільові показники прибутку на поточний рік завдяки підвищенню цін, поліпшенню міксу продукції, проектам ефективності у виробництві та логістиці і найкращим курсам.

Прибуток на акцію за 2019 рік, розрахований на основі консолідованого прибутку, становить 1,3490 гривень на акцію (2018 р.: 1,6131 гривень на акцію) [11]. Компанія не має потенційних простих акцій.

2.2. Аналіз майнового стану підприємства

Одним з найважливіших факторів будь-якого виробництва є структура майна підприємства, а ефективність його використання безпосередньо впливає на кінцевий результат господарської діяльності підприємства.

Майно підприємства є одним із найважливіших об'єктів економічного аналізу. Оцінка майнового стану підприємства за концептуальним підґрунтям та інструментальним наповненням є складовою системи фінансового аналізу. Ринкова відокремленість підприємств спрямовує управління ними на збереження їх майна, а управління майном є визначальним і стратегічно важливим чинником підтримання фінансового стану підприємства на належному рівні

Величина активів та їх структура під час роботи підприємства постійно змінюються. Якісну зміну структури власності підприємства та джерела власності можна відслідкувати за допомогою вертикального та горизонтального аналізу звіту, використовуючи набір відповідних показників.

Для аналізу структури власності підприємства необхідно проводити вертикальний аналіз активів. Структурні показники визначаються у відсотках від валюти балансу.

Для визначення змін у складі майна за певний проміжок часу проводять горизонтальний аналіз активів. Показники динаміки визначаються шляхом обчислення абсолютних та відносних відхилень між кожною статтею активів звітного періоду від базового.

Обов'язковою ресурсною частиною виробничого потенціалу є засоби праці, дефіцит робочої сили та незадовільні технічні умови, які можуть серйозно вплинути на конкурентоспроможність вироблених товарів та послуг. У зв'язку з цим необхідно оцінити забезпеченість підприємства засобами праці, що ми зробили у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Основні засоби ПрАТ «Карлсберг Україна»

Основні засоби	Основні засоби, всього (тис. грн.)			Абсолютне відхилення, тис.грн.			Відносне відхилення,%		
	2017	2018	2019	2018–2017	2019–2018	2019–2017	2018 / 2017	2019 / 2018	2019 / 2017
1.Виробничого призначення	1511598	1913687	1816867	402089	-96820	305269	26,6	-0,06	16,8
– будівлі та споруди	393689	392835	363128	-854	-29707	-30561	-0,22	-7,6	-8,4
– машини та обладнання	1031868	1355196	1313982	323328	-41214	282114	31,3		21,4
– транспортні засоби	4517	4505	5741	-12	1236	1224	26	27,4	21,3
– інші	81524	161151	134016	79627	-27135	52492	97,6	-16,8	39,1
2.Невиробничого призначення	3685	7057	6634	3372	-423	2949	91,5	-5,9	44,4
– будівлі та споруди	2082	6992	6600	4910	-392	4518	235,8	-5,6	68,4
– машини та обладнання	1530	13	9	-1517	-4	-1521	-99,1	-30,7	-16900
– інші	72	52	25	-20	-27	-47	-27,7	-51,9	-188

Усього	1515284	1920744	1823501	405460	-97243	308217	26,7	-5,06	16,9
---------------	----------------	----------------	----------------	---------------	---------------	---------------	-------------	--------------	-------------

З даних табл. 2.3 випливає, що загальна вартість основних засобів у 2019 році порівняно із 2017 зросла на 308217 тис грн., що пов'язано зі змінами у структурі основних засобів. У 2019 році відбулося зростання основних засобів виробничого призначення, а саме машин та обладнання, транспортних засобів та інших основних засобів.

У 2019 році на балансі підприємства було основних засобів виробничого та невиробничого призначення за первісною вартістю 4729 536 тис. грн., більшу частину яких становило обладнання для виробництва пива та безалкогольної продукції.

Вартість основних засобів відображено в обліку виходячи з фактичних витрат на їх придбання, доставку, встановлення, спорудження та виготовлення.

Протягом 2019 року первісну вартість основних засобів було збільшено на 162857 тис. грн., коефіцієнт оновлення становив 0,03. Сума нарахованої амортизації на кінець року становила 2906035 тис. грн. Ступінь зносу основних засобів в середньому становила 61,44%.

У 2018 році на підприємстві рахувалось основних засобів за первісною вартістю на суму 4566 679 тис. грн., що на 628182 тис грн. більше, ніж в 2017 році. При цьому коефіцієнт оновлення становив 0,14. Щодо суми нарахованої амортизації, то на кінець року вона становила 2645 935 тис. грн, а ступінь зносу основних засобів – в середньому 58%.

Впродовж 2017 року первісну вартість основних засобів збільшено на 82096 тис. грн., а коефіцієнт оновлення становив 0,02.

У розпорядженні підприємства є орендовані транспортні засоби, які не знаходяться на балансі товариства. Водночас значних орендних операцій протягом року здійснено не було.

Усі основні засоби підприємство використовує за їх цільовим призначенням та утримує власним коштом. Середній коефіцієнт використання виробничих потужностей при необмеженому використанні становить 70%.

Проведемо аналіз розділів і окремих статей активу балансу в табл. 2.4.

Запаси	318760	5,56	324712	6,82	508582	11,27	5952	183870	189822	1,87	56,63	59,55
Дебіторська заборгованість	570550	9,95	539017	11,33	627250	13,91	-31533	88233	56700	-5,53	16,37	9,93
Грошові кошти та їх еквіваленти	3000889	52,36	1631139	34,29	1262637	28,0018	-1369750	-368502	-1738252	-45,64	-22,59	-137,67
Витрати майбутніх періодів	3851	0,07	4001	0,08	5814	0,12	150	1813	1963	3,90	45,31	50,86
Інші оборотні активи	0	0	95	0,002	485	0,01	95	390	485	–	410,53	-
Усього за розділом II	3894050	67,95	2498964	52,53	2404768	53,33	-1395086	-94196	-1489282	-35,83	-3,77	-38,25
Баланс	5731056	100	4756605	100	4509135	100	-974451	-247470	-1221921	-17,00	-5,20	-21,3

Аналіз табл. 2.4 дає підстави зробити висновок, що загальна сума майна підприємства у 2017 році становила максимальне значення протягом трьох досліджуваних років, а саме 5731056 тис грн. Загалом обсяг майна підприємства за три роки зменшився на 1221921 тис. грн, що становить 21,3%.

Необоротні активи у 2019 році зменшились в порівнянні з 2018 роком на 153274 тис грн., за рахунок зменшення незавершених капітальних інвестицій на 3242 тис грн., основних засобів на 74527 тис грн., довгострокових фінансових інвестицій які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств на 21936 тис. грн, довгострокової дебіторської заборгованості на 1891 тис. грн.. Зменшення відстрочених податкових активів на 58760 тис грн. можна вважати позитивною динамікою.

Загалом за три роки, тобто з 2017 до 2019 рр., відбулося зростання необоротних активів на 267361 тис грн за рахунок зростання нематеріальних активів на 8851 тис. грн, незавершених капітальних інвестицій на 5852 тис. грн та основних засобів, тобто на 12,71%. Це є позитивним явищем, оскільки може свідчити про їх оновлення.

Оборотні активи займають більшу питому вагу у структурі балансу порівняно з необоротними. Найбільшою питома вага оборотних коштів була у 2017 році і становила 67,9%. Протягом трьох років спостерігаємо їх зменшення: у 2018 році порівняно з 2017 роком їх обсяг зменшився на 1395086 тис. грн, у 2019 порівняно з 2018 р. – на 94196 тис. грн і за три роки – на 1489282 тис. грн, тобто на 38,25%. Це відбулося за рахунок зменшення грошових коштів та їх еквівалентів.

Разом з тим, зросли запаси на 59,55%, дебіторська заборгованість – на 9,93% та витрати майбутніх періодів – на 50,86%.

Проаналізуємо ефективності використання майна у 2017-2019 роках за допомогою показників майнового стану в табл. 2.5

Таблиця 2.5

Показники ефективності використання майна

ПрАТ «Карлсберг Україна» у 2017–2019 рр.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, +/-		
	2017	2018	2019	2018 –2017	2019 –2018	2019 –2017
Коефіцієнт накопичення зносу	0,61	0,58	0,62	–0,03	0,04	0,01
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,37	0,42	0,38	0,05	–0,04	0,01
Фондовіддача	2,78	2,71	3,56	–0,07	0,85	0,78
Фондомісткість	0,3	0,36	0,28	0,06	–0,08	–0,02
Фондоозброєність	1056,4	1179,1	1278,7	122,7	99,6	222,3
Рентабельність основних засобів	0,64	0,56	0,74	–0,08	0,18	0,1
Індекс постійного активу	0,61	0,73	0,72	0,12	–0,01	0,11
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,72	0,99	1,12	0,27	0,13	0,4
Коефіцієнт реальної вартості функціонуючого капіталу	0,32	0,47	0,52	0,15	0,05	0,2
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,26	0,4	0,41	0,14	0,01	0,15
Коефіцієнт мобільності	2,12	1,11	1,12	–1,01	0,01	–1

Таблиця 2.5 засвідчує, що протягом досліджуваних років відбувалося збільшення ефективності використання основних засобів, що підтверджується позитивною динамікою показників фондівдачі та рентабельності основних засобів.

Спостерігаємо, що зростає коефіцієнт накопичення зносу протягом 2017–2019 років. Така динаміка вважається негативною, адже свідчить про уповільнення процесів оновлення необоротних виробничих активів, що призводить до зниження конкурентоспроможності підприємства.

Коефіцієнт придатності основних засобів, який показує, яка частина основних засобів є придатною для експлуатації, у 2017 році становив 0,37, у 2018 та 2019 роках – 0,42 та 0,38 відповідно.

Спостерігаємо також зростання фондоозброєності, що свідчить про сприятливі тенденції використання основних засобів. Значення показника зросло на 223,3 тис. грн.

Рентабельність основних засобів зазнала, хоч і незначного, але зростання на 10%.

Індекс постійного активу зріс з 0,61 у 2017 році до 0,72 в 2019 році. Таке зростання свідчить про зниження частки власного оборотного капіталу.

Коефіцієнт реальної вартості функціонуючого капіталу протягом періоду зріс на 0,2 п.п., що є позитивною динамікою.

Щодо мобільності активів, то протягом 2017–2019 рр. вона зменшилась за рахунок необоротних активів. Якщо в 2016 р на кожен гривню необоротних активів припадає 2,12 гривень оборотних активів, то в 2018 р значення показника становило 1,12. Таким чином, гнучкість компанії знижується.

Далі проведемо аналіз ділової активності підприємства в табл. 2.6.

Оцінку ділової активності підприємства вважають одним з найважливіших завдань при прийнятті управлінських рішень та формуванні майбутніх стратегій у сфері корпоративного розвитку.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо.

Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства.

Ділову активність підприємства характеризують показники ефективності використання робочої сили, основних виробничих фондів, оборотного капіталу, фінансових ресурсів тощо.

Основну увагу приділимо показникам, що характеризують оборотність засобів або їх джерел, де, насамперед, проявляється ділова активність підприємства у фінансовій сфері.

Таблиця 2.6

Оцінка ділової активності ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис грн		
	2017	2018	2019	2018 –2017	2019 –2018	2019 –2017
Коефіцієнт загальної оборотності капіталу (К _{оА}), оборотів	0,91	1,14	1,62	0,23	0,48	0,71
Період обороту загального капіталу (Т _{оА}), днів	401,10	320,18	225,31	-80,92	-94,87	-175,79
Коефіцієнт оборотності оборотних (мобільних) засобів (К _{омз}), оборотів	1,18	2,27	4,10	1,09	1,83	2,92

Тривалість одного обороту оборотних засобів (Томз), днів	309,32	160,79	89,02	-148,53	-71,77	-220,30
Коефіцієнт оборотності виробничих і товарних запасів (Коз), оборотів	9,50	10,70	8,40	1,20	-2,30	-1,10
Тривалість одного обороту виробничих і товарних запасів (Доз), днів	38,42	34,11	43,45	-4,31	9,34	5,03
Коефіцієнт оборотності грошових коштів (Когк),	2,00	2,60	5,30	0,60	2,70	3,30
Тривалість одного обороту грошових коштів (Тогк), днів	182,50	140,38	68,87	-42,12	-71,52	-113,63

За результатами розрахунків, викладених в табл. 2.6 видно, що протягом аналізованого періоду всі показники ділової активності зросли.

Це твердження стосується всіх показників оборотності (окрім коефіцієнту оборотності виробничих і товарних запасів), які демонструють позитивну динаміку, що в результаті приводить до зменшення періодів обертання.

Так, зростання коефіцієнту загальної оборотності капіталу є позитивним явищем і означає ріст обігу засобів підприємства або зростання цін. Він показує ефективність використання наявних ресурсів.

Зростання коефіцієнта оборотності і зменшення тривалості обороту грошових коштів свідчить про раціональну організацію роботи підприємства.

Негативним явищем можна вважати зростання обороту виробничих і товарних запасів підприємства. Це пов'язано з повільним продажем товарів і готової продукції.

Загалом, оцінюючи ділову активність підприємства, можна зробити висновок, що протягом 2017–2019 року вона зросла і можна говорити про задовільні показники.

2.3. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна»

Аналіз фінансового стану – це комплекс дій щодо вивчення й аналізу результатів фінансово-господарської діяльності організацій, підприємств, фірм з метою визначення ступеня ефективності використання основних фондів і оборотних коштів для реалізації програм (статутних завдань) організацій, установ, виявлення можливих недоліків, порушень, невикористаних резервів підвищення результативності діяльності.

Аналізу фінансового стану підлягають основні статті балансу та інші матеріали обліку та фінансової звітності. Вивчається раціональність формування й використання власних, запозичених та залучених коштів, відповідність сум власних оборотних коштів потребам у них, обсяг формування та виконання плану одержання прибутку. Виявляються причини недостатнього залучення джерел надходження прибутків, наявність невикористаних оборотних коштів та можливості їх мобілізації, наявність і рух запасів товарно-матеріальних цінностей, джерела їх утворення, ефективність використання кредиту і його матеріальне забезпечення. Оцінюється стан розрахунків підприємства з бюджетом, банками, постачальниками, покупцями. Визначається економічний результат обігу оборотних коштів, співвимірюються витрати з прибутками, визначаються шляхи додаткового залучення оборотних коштів з метою одержання додаткових прибутків.

У короткостроковій перспективі критерієм оцінки фінансового стану підприємства є його ліквідність і платоспроможність, тобто спроможність своєчасно і в повному обсязі розрахуватися по короткострокових зобов'язаннях. Термін «ліквідний» передбачає безперешкодне перетворення майна в гроші. Ліквідність підприємства — це його спроможність перетворювати свої активи в гроші для покриття всіх необхідних платежів у міру настання їх строку.

Проведемо аналіз ліквідності підприємства у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Показники ліквідності ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показник	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, +/-		
				2017-2018	2019-2018	2019-2017
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,1	1,002	0,7	-0,09	-0,3	-0,4
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,3	1,3	1,2	0	-0,1	-0,1
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,4	1,002	1,5	-0,4	0,5	0,1
Коефіцієнт критичної ліквідності	1,3	1,23	1,2	-0,07	-0,03	-0,1

Дані табл. 2.7 засвідчують, що показники ліквідності підприємства протягом звітного періоду є вищими за нормативні значення, що є свідченням достатньої платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді.

Значення коефіцієнта покриття перевищує критичну межу (одиницю). Це є позитивним явищем і означає, що підприємство має змогу погасити поточні зобов'язання за рахунок оборотних активів за допомогою реалізації товарних і виробничих запасів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності всі три роки перевищує норматив 0,2-0,35. Це означає, що досліджуване підприємство зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане у найближчий час.

Загалом можна констатувати, що підприємство є платоспроможним та ліквідним.

Далі проаналізуємо спочатку відносні, а потім абсолютні показники фінансової стійкості.

Аналіз відносних показників фінансової стійкості підприємства проводиться за даними балансу підприємства шляхом зіставлення показників з рекомендованим значенням і спостереженнями за їх відхиленнями у динаміці. Проведемо такий аналіз в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Відносні показники фінансової стійкості ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показник	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення, +/-		
				2017-2018	2019-2018	2019-2017
Коефіцієнт інвестування	1,63	1,364	1,365	-0,266	0,001	-0,265
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	0,39	0,26	0,27	-0,13	0,01	-0,12
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,39	0,26	0,27	-0,13	0,01	-0,12
Коефіцієнт забезпечення матеріальних запасів власними джерелами	3,63	2,53	1,54	-1,1	-0,99	-2,09
Коефіцієнт покриття запасів робочим капіталом	3,63	2,53	1,54	-1,1	-0,99	-2,09
Коефіцієнт стабільності структури оборотних активів	0,3	0,33	0,32	0,03	-0,01	0,02
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів робочим капіталом	0,3	0,33	0,32	0,03	-0,01	0,02

Аналіз відносних показників фінансової стійкості дає змогу визначити рівень фінансового ризику та рівень залежності підприємства від позикового капіталу. Високий рівень фінансової стійкості є гарантією для підприємства, що на вплив зовнішніх та внутрішніх чинників воно може швидко реагувати, не знижуючи свій фінансовий та виробничий потенціал.

Результати аналізу відносних показників фінансової стійкості підприємства в табл. 2.8 дає підстави зробити висновок, що не зважаючи на те, що показник відповідає нормативному значенню, зниження коефіцієнта інвестування вказує на скорочення можливостей фінансування за рахунок власних коштів поточних активів.

Коефіцієнти маневреності власного оборотного і робочого капіталу показують ступінь забезпечення власного оборотного капіталу та робочого капіталу у фінансуванні активів.

Коефіцієнт стабільності структури оборотних активів так само відповідає нормативному значенню і впродовж 2017–2019 років показує такі результати, що свідчать про достатній рівень власних коштів у фінансуванні оборотних активів.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів робочим капіталом демонструє достатній рівень, але негативним явищем є його хоч і незначна, але все ж таки спадна динаміка.

Виходячи з проведеного аналізу можна порадити підприємству для покращення стійкості фінансування збільшувати частку довгострокових пасивів у фінансуванні поточних потреб, а також прискорити оборотність запасів з метою скорочення їх залишку.

Оцінимо ступінь забезпечення запасів та витрат джерелами фінансування за допомогою аналізу абсолютних показників фінансового стану. Результати подаймо в табл. 2.9.

Абсолютні показники фінансової стійкості ПрАТ «Карлсберг Україна»

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, тис грн			Відносне відхилення, %		
	2017	2018	2019	2017-2018	2019-2018	2019-2017	2017/2018	2019/2018	2019/2017
Власний оборотний капітал	1158390	822195	768588	-336195	-53607	-389802	-29,02	-6,52	-50,72
Робочий капітал	1158390	822195	768588	-336195	-53607	-389802	-29,02	-6,52	-50,72
Загальна сума джерел фінансування запасів і витрат	1903510	1636482	1908995	-267028	272513	5485	14,00	16,65	0,29
Надлишок або нестача власних оборотних коштів	839630	497483	550771	-342147	53288	-288859	-40,75	10,71	-52,45
Надлишок або нестача робочого капіталу	839630	497483	550771	-342147	53288	-288859	-40,75	10,71	-52,45
Надлишок або нестача загальної величини джерел фінансування запасів і витрат	1584750	1311770	1408769	-272980	96999	-175981	-27,20	7,39	-12,49
Тип фінансової стійкості	Абсолютно стійкий стан								

З табл. 2.9 випливає, що у фінансуванні запасів і витрат операційної діяльності підприємство використовує власні кошти.

У підприємства наявний власний оборотний капітал, який протягом періоду поступово зменшується, що не можна характеризувати як позитивне явище. Наявність робочого капіталу засвідчує, що у фінансуванні основної діяльності довгострокові зобов'язання не беруть участі.

Загальна сума джерел фінансування запасів і витрат у 2018 році порівняно з 2017 роком зменшилась на 267028 тис. грн, але у 2019 році знов відбулося їх зростання на 272513 тис. грн, а загалом за три роки – на 5485 тис. грн.

За наведеними показниками можна визначити тип фінансової стійкості – він є абсолютно стійким, оскільки всі запаси і витрати підприємства покриваються власними оборотними коштами і воно не залежить від зовнішніх кредиторів. Така ситуація не є типовою та розповсюдженою для підприємств. На нашу думку, її не можна розглядати як цілком позитивну, тому що таке становище означає, що керівництво підприємства або не вміє, або не бажає, або не має можливості залучати зовнішні джерела для операційної діяльності.

Далі проведемо аналіз показників рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна» в табл. 2.10.

Для аналізу використовують різні типи показників рентабельності. Всі вони є відносними і показують, який прибуток (валовий, операційний, чистий) припадає на одиницю виробництва (реалізованої продукції, загального капіталу, виробничих активів, власного капіталу тощо), за допомогою якого цей прибуток був створений.

Інформаційною базою для аналізу рентабельності слугують всі форми фінансової звітності. Зростання показників рентабельності свідчить про те, що ефективність діяльності підприємства зростає.

Результати аналізу рентабельності дають змогу сформулювати висновки щодо перспективи максимізації прибутку підприємства.

Аналіз рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна» за 2017–2019 рр., %

Показник	Роки			Абсолютне відхилення, +/-		
	2017	2018	2019	2017-2018	2019-2018	2019-2017
1. Витратні показники рентабельності						
Рентабельність продукції за валовим прибутком	68,6	72,8	77,1	4,2	4,3	8,5
Рентабельність операційної діяльності	22,4	24,02	31,2	1,62	7,18	8,8
Рентабельність звичайної (господарської) діяльності	27,6	26,2	32,9	-1,4	6,7	5,3
2. Доходні показники рентабельності						
Валова рентабельність продажу (реалізації)	40,7	42,1	43,5	1,4	1,4	2,8
Операційна рентабельність продажу	18,5	19,4	25,3	0,9	5,9	6,8
Чиста рентабельність продажу (реалізації):	19,7	18,1	21,7	-1,6	3,6	2
3. Ресурсні показники рентабельності						
Економічна рентабельність капіталу	18,4	22,8	36,6	4,4	13,8	18,2
Фінансова рентабельність (рентабельність власного капіталу)	33,5	35,2	56,8	1,7	21,6	23,3

Рентабельність оборотних активів	25,8	43,5	69,3	17,7	25,8	43,5
Рентабельність виробництва (рентабельність основних засобів)	51,4	51,7	90,3	0,3	38,6	38,9

Результати аналізу табл. 2.10 засвідчують, що ефективність діяльності підприємства протягом досліджуваного періоду зросла. Спостерігаємо зростання усіх показників рентабельності. Зростання групи витратних показників рентабельності говорить про зростання ефективності виробництва (на що вказує збільшення валової рентабельності продукції, ефективність операційної та звичайної діяльності).

Зростання значень групи дохідних показників рентабельності говорить про зростання ефективності продажу продукції. Дещо знизилось значення чистої рентабельності продажу з 2018 – 2018 роки, але в 2019 році вона зросла на 3,6%, а загалом за три роки – на 2%.

Щодо ресурсних показників рентабельності, то тут також спостерігаємо позитивну динаміку. Це свідчить про зростання інвестиційної привабливості ПрАТ «Карлсберг Україна» та зростання добробуту власників. Такі показники дозволяють констатувати достатню привабливість вкладання коштів у досліджуване підприємство порівняно з іншими альтернативними джерелами інвестування, які є на ринку.

Отже, проведений аналіз рентабельності підприємства свідчить про його ефективне функціонування та зростання прибутковості в 2017–2019 роках.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ТА АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємств

Враховуючи перехід вітчизняної економіки до міжнародних стандартів фінансової звітності, необхідно дослідити зарубіжний досвід трансформаційних процесів щодо показників фінансового стану підприємств.

У зарубіжних науково-практичних джерелах прогнозування фінансового стану підприємства розглядається тільки з двох позицій: прогнозування фінансових звітів та прогнозування імовірності банкрутства. При цьому для прогнозування фінансового стану використовуються різні методи і моделі [12, с. 56].

Узагальнення підходів до прогнозування фінансового стану підприємства представлено на рис. 3.1.

У західній практиці прогнозування фінансового стану підприємства найпоширенішим є метод прогнозування фінансової звітності. Прогнозні документи (баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про грошові потоки) складаються на основі певних припущень: робиться прогноз про зміни виручки від реалізації, собівартості реалізації і інших допущеннях, які пов'язані зі стратегією розвитку підприємства [13].

Вчені постсоціалістичних країн також приділяють особливу увагу даному методу прогнозування. Так, О. Н. Лобанова і М. А. Лімітовський для складання прогнозних фінансових документів пропонують використовувати метод пропорційних залежностей.

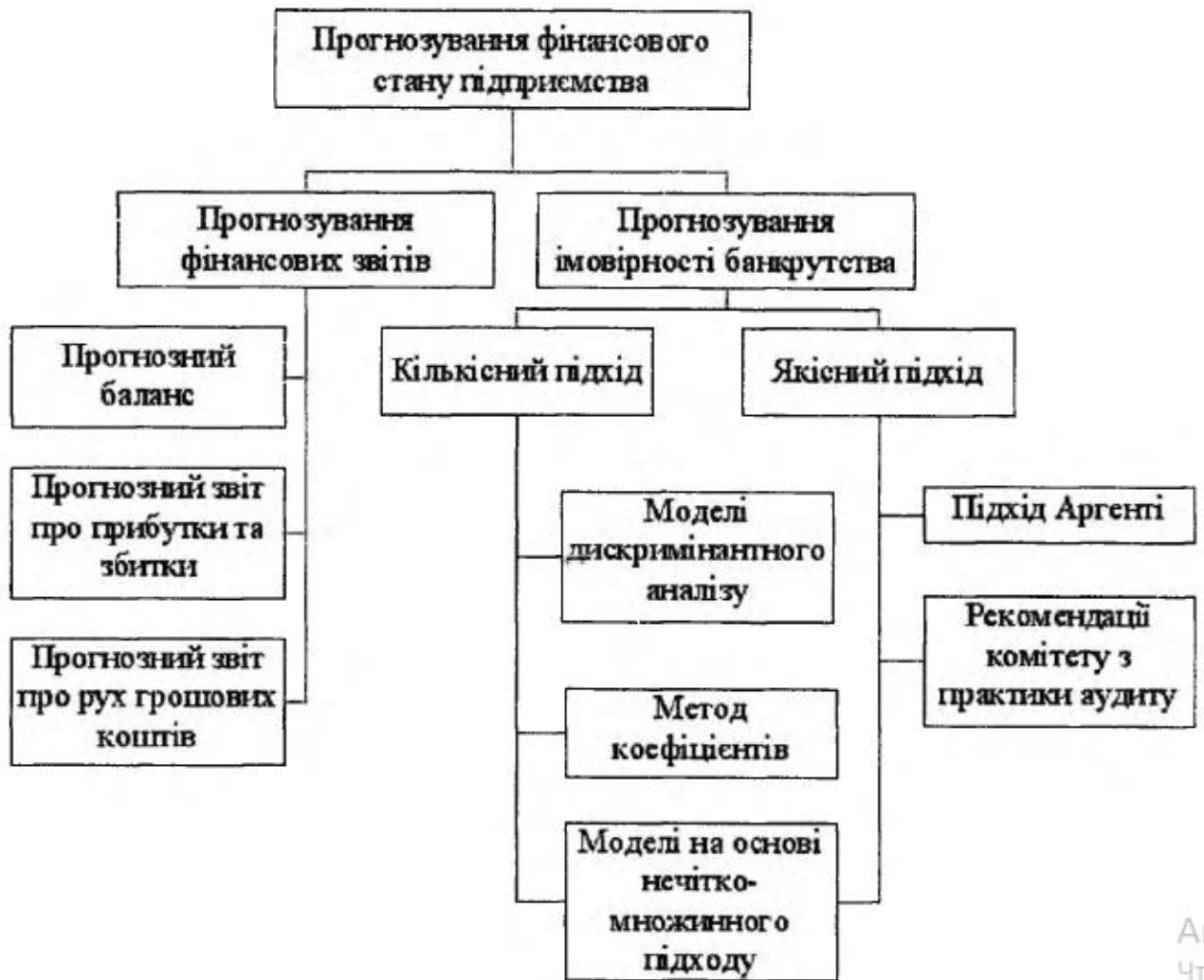

Рис. 3.1. Класифікація підходів до прогнозування фінансового стану підприємства

(зарубіжний досвід) [12, с. 57].

В основі даного підходу лежить ув'язка даних звіту про фінансові результати з майбутніми обсягами продажу. Основу підходу становить виявлена раніше залежність витрат, активів і пасивів підприємства від зміни об'єму продажів [14]. Варто погодитися, що даний підхід досить простий і не вимагає великих витрат часу та знань, проте прив'язка до одного показника, без урахування інших внутрішніх і зовнішніх факторів, може негативно позначитися на достовірності прогнозних даних.

В окремих джерелах [15] процес прогнозування фінансового стану підприємства розглядається як прогнозування грошових потоків, засноване на непрямому методі. При цьому розробниками підкреслюється, що використання даного підходу буде коректним лише в тому випадку, якщо на підприємстві не передбачається серйозних стратегічних змін. Для тих же підприємств, які не

виключають докорінних змін своєї стратегії, рекомендується використовувати сценарний підхід, заснований на прогнозуванні продажу, витрат, амортизаційних відрахувань і прибутку підприємства.

Прогнозування імовірності банкрутства ґрунтується на кількісних і якісних підходах. Якісні підходи засновані на експертному вивченні характеристик, що ведуть до банкрутства.

Одним із перших методів для визначення можливих ускладнень у фінансовій сфері господарюючого суб'єкта був метод аналізу фінансових коефіцієнтів. У першій половині ХХ ст. у США проводилися перші дослідження у цьому напрямі. Авторами перших розвідок стали Рамзер і Фостер (1931 р.), Фітцпатрік (1931–1932 рр.), Сміт і Вінакор (1935 р.) [16, с. 10].

Відмінною рисою методу було ізольоване вивчення тенденцій зміни окремих фінансових показників і подальше їх порівняння зі значеннями ефективно працюючих господарюючих суб'єктів. На підставі цього порівняння й робилися висновки про те, які ж показники є найкращими індикаторами фінансового стану. У результаті проведеного аналізу коефіцієнти класифікувалися за ступенем їх можливого впливу на фінансовий стан підприємства. Сміт і Вінакор уважали, що найефективнішим коефіцієнтом, який указує на можливе банкрутство господарюючого суб'єкта, є коефіцієнт, що характеризує співвідношення величини робочого капіталу і загальної суми активів [17].

Нині найбільш широкого поширення набула розроблена в 70-х роках ХХ ст. система показників В. Бівера. Суть роботи, проведеної відомим фінансовим аналітиком, полягала у тому, що в ній аналізувалися (на відміну від робіт інших авторів) чисті грошові потоки, їх відношення до загальної суми боргу. Одержувані значення показників фінансової стійкості підприємства порівнюються з їхніми нормативними значеннями для трьох можливих станів підприємства.

Наступним важливим кроком у розвитку методів оцінки фінансового стану підприємства став метод однокритерійної оцінки, на підставі якого

відбувається ранжування підприємств за класами надійності. Цей метод дав змогу привести до єдиного критерію значення різних фінансових параметрів і, таким чином, нівелювати істотний недолік, властивий попереднім методикам, – ізольованість аналізу різних коефіцієнтів. Рейтинговий аналіз фінансового стану підприємства називають ще кредитним скорингом. Уперше ця методика була запропонована економістом Д. Дюраном на початку 40-х років ХХ ст. Кредитний скоринг набув широкого поширення в комерційних банках під час визначення кредитоспроможності позичальника і лімітів його кредитування [18].

Розповсюдження набула також рейтингова методика оцінки фінансового стану підприємств. Так, приміром, М. І. Литвин запропонував рейтингову методику оцінки, яка заснована на аналізі більшої кількості параметрів, які розділені на три групи показників: фінансової стійкості, ліквідності та ефективності використання коштів. Окрім того, оцінюються й величина статутного капіталу підприємства та його ділова репутація. За підсумками такого аналізу підприємству привласнюється той або інший рейтинг.

Однією з найбільш відомих рейтингових систем є методика, запропонована Л. В. Донцовою та Н. Л. Нікіфоровою. У своїх роботах [19-20] вони виділяють два варіанти класифікації господарюючих суб'єктів за ступенем ризику виходячи з фактичного рівня показників фінансової стійкості і рейтингу кожного показника, вираженого в балах. Після розрахунку сумарної кількості балів підприємство відносять до того чи іншого класу і, таким чином, позиціонують його в таблиці про ранги. Це дає можливість визначити частку ризику неповернення позикових коштів – від практично безризикових (1-й клас) до високоризикових (5-й клас).

Описані рейтингові методики оцінюють фінансовий стан підприємства за задалегідь установленим нормативним значенням. Низка авторів [21-22] пропонує порівнювати фінансові параметри компанії з показниками підприємства-еталона, тобто підприємства, яке є лідером галузі. Таке порівняння можливе тільки за наявності достатньо повної фінансової інформації.

Протягом тривалого часу багато вчених працюють і над питанням зведення оцінок різних параметрів до єдиного (уніфікованого) показника. Так, засновниками нової групи методів стали в 20-х роках ХХ ст. Уолл і Дюнінг (Wall & Duning). Суть їх пропозиції полягає у використанні індексу кредитної сили, побудованого шляхом об'єднання в лінійну функцію декількох зважених коефіцієнтів. Ваги коефіцієнтів визначалися суб'єктивно – на підставі думки аналітика. Саме із цієї причини їхню роботу й піддано жорсткій критиці з боку колег [17].

У Франції був запропонований метод, названий Credit-men (автор – Ж. Депенян), що являє собою таку залежність:

$$N = 25 * R_1 + 25 * R_2 + 10 * R_3 + 20 * R_4 + 20 * R_5, \quad (3.1)$$

де R_j розраховується як відношення фактичного значення показника до його нормативного значення. Для оцінки фінансова ситуація підприємства характеризується за допомогою п'яти показників, де:

R_1 – коефіцієнт швидкої ліквідності;

R_2 – коефіцієнт кредитоспроможності (власний капітал/кредиторська заборгованість);

R_3 – коефіцієнт іммобілізації власного капіталу (власний капітал/залишкова вартість необоротних активів);

R_4 – коефіцієнт оборотності запасів (собівартість продажів/середній запас);

R_5 – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обсяг продажів або виручка до оподаткування/дебіторська заборгованість).

Для кожного підприємства визначається інтегральний параметр N . Якщо N дорівнює 100, то фінансова ситуація підприємства розглядається як нормальна. Якщо $N > 100$, фінансова ситуація вважається хорошою, а якщо $N < 100$, то фінансовий стан підприємства вважається нестійким.

В міжнародній практиці для оцінки фінансового стану підприємств широко використовують математичні моделі, за допомогою яких формують узагальнений показник фінансового стану підприємства – його інтегральну оцінку, серед яких заслуговують на увагу моделі банкрутства Альтмана, Спрінгейта, Таффлера, Ліса, Тішоу, Чессера тощо. Багатофакторний

дискримінантний аналіз є статистичним методом дослідження, використання якого надає можливість здійснювати класифікацію деякої сукупності об'єктів на дві або більше груп залежно від їхніх індивідуальних характеристик. Особливістю цього методу є формування функції, яка характеризує взаємозв'язок між зміною кількісних характеристик та якісною ознакою відповідної групи [23, с. 167].

Численні фахівці аналізують переваги та недоліки використання статистичних моделей в процесі оцінки фінансового стану підприємства [24-26]. У роботі Т. Г. Рзаєвої систематизовано переваги та недоліки зарубіжних моделей визначення ймовірності банкрутства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Переваги та недоліки зарубіжних моделей визначення ймовірності банкрутства

Переваги	Недоліки
<ul style="list-style-type: none"> - моделі включають велику кількість показників, що забезпечує низьку трудомісткість їх використання при достатньо високій точності результатів; - моделі передбачають інтегральну оцінку і дають можливість порівняння стану різних об'єктів - інформація для розрахунку всіх показників доступна і міститься в основних формах звітності; - існує можливість не тільки прогнозування банкрутства, але і оцінка зони ризику, в якій знаходиться підприємство; - моделі мають, високу ймовірність оцінювання і досить дієві на практиці; - деякі дискримінантні моделі можна використовувати для підтвердження результатів як окремо, так і в сукупності; - найбільше адаптовані до української практики моделі Таффлера, Спрингейта 	<ul style="list-style-type: none"> - моделі використовувались та визначались на основі західноєвропейських підприємств, а будь-яка країна має свою специфіку; - моделі не адаптовані до нашої вітчизняної економіки, а також не враховують значної більшості показників (розвитку галузі, стану постачальників та конкурентів, доходів і витрат споживачів); - у розрахункових коефіцієнтах немає найважливіших показників підприємства; - моделі враховують тільки балансові показники та показники звіту про фінансові результати; - моделі наводяться з різними за вагомістю показниками, що обумовлено розходженнями в обліку окремих показників, впливом інфляції на їх формування, невідповідністю балансової та ринкової вартості окремих активів та інших об'єктивних причин; - деякі з методичних підходів суперечать один одному, так як при одночасному їх застосуванні аналітик може отримати протилежні висновки; - неможливо точно визначити ймовірність банкрутства та й показники для оцінки вибрані невдало, оскільки підприємства з найгіршими показниками покриття та автономії все одно можуть вдало працювати і отримувати прибуток;

	<ul style="list-style-type: none"> - моделі не враховують специфіки діяльності підприємства залежно від галузі; - існують розбіжності у врахуванні вагомості окремих показників у моделях; - відсутність статистики українських підприємств-банкрутів, яка могла б підтвердити чи спростувати надійність моделі.
--	---

Як видно з табл. 3.1, переваг у зарубіжних моделях визначення ймовірності банкрутства значно менше, ніж недоліків, що доводить необхідність адаптації зарубіжних моделей до практики в Україні, оскільки вони кардинально відрізняються від вітчизняних та їх результативність і ефективність поки що не доведена на практиці українських підприємств.

Серед якісних підходів варто відзначити рекомендації Комітету з узагальнення практики аудиту (Велика Британія), які містять перелік критичних показників для оцінки можливого банкрутства підприємства [12, с. 58].

Загалом всі зарубіжні моделі будувалися на аналітичних і статистичних даних тієї або іншої країни. У зв'язку з цим вони не зовсім об'єктивно відображають реалії економічного життя України. Тому подальшої розробки та вдосконалення потребують українські моделі прогнозування фінансового стану підприємства.

3.2. Шляхи покращення оцінки та фінансового стану підприємств

Як було зазначено в розділі 1, оцінку фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а лише за допомогою комплексної системи показників, що детально й усебічно характеризують фінансовий стан підприємства.

Під час аналізу фінансового стану підприємства можуть використовуватися найрізноманітніші прийоми, методи та моделі аналізу, їхня кількість та широта застосування залежать від конкретних цілей аналізу та визначаються його завданнями в кожному конкретному випадку [23, с. 164]. Найбільш поширеними є балансові методи і моделі, коефіцієнтна оцінка,

рейтингова оцінка, інтегральна комплексна оцінка, оцінка ймовірності банкрутства на основі статистичних моделей [27].

Проте всі існуючі методи мають свої переваги та недоліки, які повинні враховуватися при оцінці фінансового стану підприємства. Показники оцінки фінансового стану підприємства мають бути такими, щоб усі ті, хто пов'язаний із підприємством економічними відносинами, могли одержати відповідь на запитання, наскільки надійне підприємство як партнер у фінансовому відношенні, а отже, прийняти рішення про економічну доцільність продовження або встановлення таких відносин з підприємством.

При оцінці фінансового стану доцільно використання не тільки традиційних методів та способів його діагностування, але й проведення комплексної оцінки фінансового стану господарюючих суб'єктів. Такий підхід на основі комплексної оцінки діяльності підприємства дає змогу одержати не лише підсумкові відомості рівня його роботи, а й формувати напрями підвищення ефективної діяльності підприємства, покращення його фінансового стану [28, с. 76].

Діагностика фінансового стану підприємства стикається з рядом труднощів. До їх числа відносяться:

- недостатня обґрунтованість критичних значень окремих фінансових показників, перевищення (не досягнення) яких свідчить про фінансові проблеми;

- складність формування показника, що комплексно характеризує фінансовий стан підприємства і має економічну інтерпретацію;

- складність ідентифікації стану підприємства за результатами оцінки (стійке, кризове, передкризове, фінансова катастрофа та ін.);

- нерівнозначність окремих оцінних показників, суб'єктивність встановлення їх значущості;

- недостатня обґрунтованість відбору показників, що використовуються для оцінки фінансової незалежності підприємств: у більшості випадків вони традиційні і дозволяють діагностувати тільки поточний стан, але не оцінюють динаміку, а також слабкі сигнали наявності проблем [29].

Аналіз причин і факторів банкрутства підприємств дав підстави українському досліднику С. Б. Довбні обґрунтувати основні напрями оцінки фінансового стану підприємств, до яких, на погляд автора, належать: платоспроможність; фінансова незалежність; прибутковість; рентабельність; грошові потоки. Нам імponує підхід автора, тому наведемо його пропозиції.

По кожному з зазначених напрямів автор сформував систему найбільш інформативних показників [29].

1. Для оцінки платоспроможності підприємства рекомендується використовувати наступні показники: коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної платоспроможності, коефіцієнт Бівера, коефіцієнт втрати платоспроможності (табл. 3.2).

Таблиця 3.2.

Показники оцінки платоспроможності підприємства

Найменування показника	Розрахункова формула	Умовні позначення	Рекомендований критерійний рівень
Коефіцієнт покриття	$КП = \frac{OA}{TO}$	OA - оборотні активи; TO - поточні зобов'язання.	> 2,0
Коефіцієнт поточної платоспроможності	$КТП = \frac{\Phi OA}{TO}$	FOA - фінансові оборотні активи (грошові кошти, дебіторська заборгованість, короткострокові фінансові інвестиції).	> 1,0
Коефіцієнт Бівера	$КБ = \frac{ЧП + A}{ДО + ТО}$	ЧП - чистий прибуток; A - сума амортизаційних відрахувань; ДО - довгострокові зобов'язання.	> 0,2
Коефіцієнт втрати платоспроможності	$K_{уп} = \frac{КП_к + \frac{T_{уп}}{T_o} (КП_к - КП_к)}{КП_{кр}}$	КП _к , КП _н , КП _{кр} - відповідно, значення коефіцієнта	> 1

		покриття на кінець і початок звітнього періоду, а також його рекомендований рівень; То, Тпр – відповідно, тривалість звітнього та прогнозного періоду.	
--	--	---	--

Серед цих показників особливу увагу необхідно приділити коефіцієнту втрати платоспроможності, який практично не використовується при оцінці фінансового стану підприємства. У той же час він є дуже інформативним, оскільки, на відміну від попередніх індикаторів, які тільки фіксують поточний стан, дозволяє оцінити динаміку і заздалегідь виявити ознаки погіршення платоспроможності. Якщо значення цього показника перевищує 1, то на кінець прогнозного періоду підприємство матиме достатній рівень коефіцієнта покриття і, відповідно, відзначатиметься достатньою платоспроможністю. Значення менше 1, свідчить про наявність проблем з платоспроможністю підприємства [29].

2. В якості індикаторів фінансової незалежності доцільно використовувати: коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансування за рахунок стабільних джерел; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Показники фінансової незалежності підприємства

Найменування показника	Розрахункова формула	Умовні позначення	Рекомендований критерійний рівень
Коефіцієнт автономії	$КА = \frac{СК}{П}$	СК – власний капітал; П - підсумок пасиву(активу) балансу.	> 0,5
Коефіцієнт забезпеченості стабільними	$КСФ = \frac{СК + ДО}{П}$	ДО – довгострокові зобов'язання;	> 0,85

джерелами фінансування		П- підсумок пасиву(активу) балансу.	
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$КМ = \frac{СОА}{СК}$	СОА – власні оборотні активи; СК – власний капітал.	> 0,5
Коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами	$КОС = \frac{СОА}{ОА}$	СОА – власні оборотні активи; ОА – оборотні активи.	> 0,5

У цій групі про перші ознаки виникнення проблем свідчать показники, що характеризують стан власних обігових коштів (коефіцієнт маневреності власного капіталу і коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами). Низьке або негативне значення цих показників – безумовний сигнал підвищення залежності від зовнішніх джерел фінансування, що, у свою чергу, обумовлює зниження прибутковості і платоспроможності.

3. До показників прибутковості і рентабельності, які, на думку автора, доцільно використати в процесі діагностики відносяться: рентабельність активів, рентабельність реалізації, рентабельність операційної діяльності, діловий ризик і операційний важіль.

Якщо перші три показника цієї групи використовуються достатньо широко, то останні два мають набагато менше застосування. У той же час саме вони дають можливість виявити перші симптоми фінансових проблем.

Діловий ризик визначається як відношення середньоквадратичного відхилення прибутку (операційного, чистого) до середньої величини прибутку за даний період:

$$ДР = \frac{с\pi}{П_{ср}}, \quad (3.1)$$

де $с\pi$ – середньоквадратичне відхилення показника прибутку (чистого, операційного);

$П_{ср}$ – середнє значення показника прибутку (чистого, операційного).

Операційний важіль розраховується як відношення темпу зміни операційного або чистого прибутку до темпу зміни виручки від реалізації продукції:

$$OP = \frac{TP}{TB}, \quad (3.2)$$

де TP – темп зміни прибутку;

TB – темп зміни виручки від реалізації продукції.

Нестабільність отримання прибутку, який характеризує діловий ризик, або зниження темпів зростання прибутку в порівнянні з темпами зростання виручки від реалізації продукції (характеризує операційний важіль) свідчать про наявність проблем, які можуть призвести до погіршення фінансового стану. Відмітною методичною особливістю є використання в процесі оцінки не лише показника операційного прибутку, як прийнято при традиційному підході, а і чистого прибутку. Це обумовлюється необхідністю діагностувати не стільки фінансові результати операційної діяльності, скільки фінансові результати в цілому, як джерело і запоруку фінансової незалежності підприємства.

4. До показників, які характеризують грошові потоки, відносяться: коефіцієнт достатності чистого грошового потоку, коефіцієнт ліквідності грошового потоку. Окрім цих показників автор вважає необхідним використання також показників «ризикованості грошових потоків» і «грошового важеля».

Показник «ризикованості грошових потоків» розраховується як відношення середньоквадратичного відхилення чистого грошового потоку до середнього чистого грошового потоку за даний період:

$$PД = \frac{\sigma \text{ чдп}}{\text{ЧДП}_{\text{ср}}}, \quad (3.3)$$

де $\sigma \text{ чдп}$ – середньоквадратичне відхилення чистого грошового потоку;

$\text{ЧДП}_{\text{ср}}$ – середнє значення показника чистого грошового потоку.

За значеннями цього показника можна судити про ритмічність надходження грошових коштів на підприємство і прогнозувати періоди спаду чистого грошового потоку. Це, у свою чергу, дозволяє розробляти доцільний

платіжний графік, прогнозувати об'єми і періоди залучення короткострокових кредитів, і, в цілому, планувати фінансову діяльність, що забезпечує достатність чистого грошового потоку.

Показник «грошовий важіль» розраховується як співвідношення темпу зростання чистого грошового потоку і виручки від реалізації продукції:

$$ДР = \frac{ТЧДП}{ТВ}, \quad (3.4)$$

де ТЧДП – темп зростання чистого грошового потоку;

ТВ – темп зростання виручки від реалізації продукції.

Це дуже важливий показник в діагностиці фінансового стану, оскільки він характеризує динаміку надходження грошей в результаті реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в співставленні з динамікою вартості реалізації. Очевидно, що зниження чистого грошового потоку при зростанні виручки від реалізації продукції є сигналом наявності операційних, маркетингових або яких-небудь інших проблем, що обумовлюють зниження фінансової стійкості підприємства.

Показники цієї групи майже не використовуються в діагностиці фінансового стану. У той же час, саме вони дають змогу оцінити достатність грошових коштів, що є у розпорядженні підприємства для забезпечення його поточної діяльності, можливості виконання фінансових зобов'язань в повному обсязі, а також підтримки фінансового стану на необхідному рівні. Причому якщо перші два показники (коефіцієнти достатності і ліквідності грошового потоку) дозволяють охарактеризувати поточну ситуацію, то наступні два показники (показник «ризикованості грошових потоків» і показник «грошового важеля») є індикаторами можливих проблем.

Рівень фінансового стану по кожному напрямку визначається як середньозважена величина міри відповідності фактичних значень приведених вище локальних оцінних показників їх рекомендованим (критерійним) значенням за наступною формулою:

$$\Phi_{C_j} = \sum_{i=1}^n a_{ij} \left(\frac{K_{ij}}{KP_{ij}} \right) \quad j = \overline{1, m} \quad (3.5)$$

де Φ_{C_j} – рівень фінансового стану по j -му оцінному напрямку;

α_{ij} - коефіцієнт значущості i - го показника j - го оцінного напрямку;

K_{ij} , KP_{ij} – відповідно, фактичне і рекомендоване значення i - го показника j - го оцінного напрямку.

Загальний рівень фінансового стану (ФС) визначається як середня величина (проста середня, середньозважена, середня геометрична) рівнів фінансового стану по кожному оціночному напрямку.

Ідентифікацію рівня фінансового стану пропонується здійснювати виділяючи п'ять можливих станів підприємства таким чином:

- глибока фінансова криза ($ФС \leq 0,25$) – підприємство є неплатоспроможним, висока вірогідність банкрутства;

- низька фінансова криза ($0,25 < ФС \leq 0,50$) – підприємство неплатоспроможне, фінансово залежне, не ефективне;

- нестійкий фінансовий стан ($0,50 < ФС \leq 0,75$) – мають місце проблеми з платоспроможністю, результати діяльності часто відрізняються нестабільністю і ризикованою;

- задовільний фінансовий стан ($0,75 < ФС \leq 0,95$) – підприємство є платоспроможним, хоча має окремі проблеми;

- достатній (високий) рівень фінансового стану ($ФС \geq 0,95$) платоспроможність підприємства стійка, воно є фінансово незалежним і рентабельним.

Низьке значення рівня фінансового стану підприємства свідчить про необхідність його підвищення шляхом вдосконалення процесу управління грошовими потоками, оптимізації фінансових витрат, перегляду структури джерел фінансування господарської діяльності і т. і.

Запропонований комплексний підхід до діагностики фінансового стану дає змогу:

- а) коректно діагностувати платоспроможність, фінансову незалежність, рентабельність діяльності, а також достатність і ефективність грошових потоків, тобто усі основні фінансові аспекти підприємства;

- б) оцінити не лише поточний стан, але і виявити проблеми, що намічаються, по слабких сигналах, які свідчать про несприятливі тенденції, але

ще не привели до різкого погіршення фінансових результатів, платоспроможності і фінансової незалежності;

в) своєчасно вживати заходи по зміцненню фінансового стану і нейтралізації фінансових ризиків.

Оскільки коректність оцінки, правильність висновків та рекомендацій суттєво залежать від обґрунтованості критерійних значень показників, важливим є встановлення гранично допустимого рівня локальних фінансових показників, які можуть (і мають бути) диференційовані по видах діяльності, галузях промисловості, окремих підприємствах.

Оскільки багато вітчизняних підприємств перебувають у кризовому стані та мають незадовільний фінансовий стан, необхідно розглянути основні напрямки, що можуть позитивно виправити ситуацію та підвищити загальний фінансовий стан підприємств.

Інформація про фінансовий стан підприємства надзвичайно важлива як для керівництва підприємства, так і для інвесторів. Тому заслуговує на увагу проблема щодо інформаційного забезпечення підприємства. Достовірність даних про фінансовий стан підприємства є важливою умовою для прийняття правильних управлінських рішень [30, с. 38].

Покращити фінансовий стан підприємства можна також, використовуючи економіко-математичні методи. Їхнє застосування підвищує ефективність аналізу за рахунок розширення факторів, які вивчаються, обґрунтування відповідних управлінських рішень щодо вибору оптимального варіанта використання фінансових ресурсів, розкриття резервів ефективності виробництва.

Однією з причин кризового стану вітчизняних підприємств є неналежне виконання фінансовими службами покладених на них функцій, зокрема відсутність гнучкого фінансового планування та аналізу, управління ризиками та несвоєчасне виявлення фінансової нестабільності, як наслідок – фінансова криза.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Насамперед на фінансовий

стан підприємства позитивно впливає безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції. Оскільки фінансовий стан – це одна з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства, то його треба систематично і всебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це уможливить критичну оцінку фінансових результатів діяльності підприємства як у статистиці за певний період, так і в динаміці – за низку періодів, дасть змогу визначити «больові точки» у фінансовій діяльності та способи ефективності використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення [31].

Першочерговим етапом у покращання фінансового стану українських підприємств є пошук оптимального співвідношення власного і позикового капіталу,

яке б забезпечило мінімальний фінансовий ризик за максимальної рентабельності власного капіталу. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації – системи заходів, спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого, на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання [32, с. 134].

В умовах конкурентного середовища актуальності набуває оптимізація збутової політики підприємства. Підприємству необхідно активізувати політику в галузі маркетингу з метою просування своєї продукції, яка фактично за рахунок високої якості та ціни, нижчої від середньо галузевої є конкурентоспроможною.

Доцільно також звернути увагу на те, що для покращання свого фінансового становища виробники товарів та послуг повинні реалізовувати всю продукцію, що застоюється на складах. Для розширення ринків збуту підприємство може створити пункти роздрібної торгівлі. Це призведе до збільшення прибутку та збільшення оборотності капіталу. Впровадження цього проекту звичайно ж не вирішує існуючих фінансових проблем, але дозволить скоротити термін реалізації товару та прискорити розрахунки з кредиторами.

Ще одним напрямком покращання фінансового стану підприємства є збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству брати довго- і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за

рахунок реалізації зайвих виробничих і невиробничих фондів, здачі їх в оренду.

Наступним напрямком покращання фінансового стану підприємства може стати виробництво і розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво «ходових» товарів, що дасть змогу стабілізувати і покращити фінансовий стан підприємства.

Слід відмітити, що фінансовий стан підприємства не може бути стійким, якщо воно не отримує прибутку у розмірах, що забезпечують необхідний приріст фінансових ресурсів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази підприємства та їх соціальної сфери.

Пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану підприємства, проводиться шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових його діяльності [33, с. 94].

Система заходів для підтримки фінансового стану на високому рівні повинна передбачати:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;
- розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;
- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами [34, с. 59].

Саме за таких умов можна забезпечити систему моніторингу кожної із складових позитивного фінансового стану підприємств, яка змогла б надати можливість оптимізувати її відповідно до перспектив розвитку.

Щодо ПрАТ «Карлсберг Україна», то для підтримки фінансової стабільності підприємству необхідно обрати таку модель зростання, яка забезпечить можливості розвитку, одночасно уникаючи банкрутства.

За оцінками фахівців ПрАТ «Карлсберг Україна» шляхами покращення ліквідності мають бути:

- розроблена і впроваджена політики що до продажів, закупівель, тендерна політика;
- контроль за своєчасним приходом коштів від покупців за реалізовану продукцію на щоденній основі за допомогою спеціального програмного забезпечення, розроблена кредитна політика;
- контроль за перерахуванням коштів постачальникам за придбану сировину, матеріали, та роботи згідно договорів на щоденній основі за допомогою спеціального програмного забезпечення;
- введено положення по управлінню робочим капіталом [11].

Підприємство у своїй діяльності робить акцент на використанні власних обігових коштів, а також отриманого прибутку. Робочого капіталу вистачає для фінансування поточних потреб компанії.

- У 2020-21 роках підприємство планує утримати лідерство на ринку та збільшити обсяги продажів за рахунок впровадження ряду продуктових інновацій, ефективної маркетингової політики та взаємодії з партнерами. В подальшому ПрАТ «Карлсберг Україна» планує впроваджувати проекти, направлені на захист навколишнього середовища. Крім модернізації, оптимізації виробництва та впровадження нової продукції, підприємство також планує реалізувати найсучасніші маркетингові, технічні та управлінські програми. Капіталовкладення та інвестиції планується спрямувати не лише на оновлення виробничих потужностей, а й на розвиток кадрових та логістично орієнтованих проектів, впровадження інновацій в інших сферах діяльності компанії [11].

Для реалізації цих амбітних планів підприємство планує використовувати не тільки власні кошти, а і залучати кошти. У зв'язку з цим розглянемо спосіб залучення коштів, який, на наш погляд, є найбільш імовірним для реалізації – кредит.

Припустимо, підприємство має намір збільшити виробництво та розширити асортимент продукції. Для цього йому необхідно придбати та встановити додаткове обладнання вартістю 2000 тис. грн. Заплануємо, що обладнання буде встановлено, введено в експлуатацію, а розрахунковий період з кредиторами – 5 років.

Для визначення витрат, пов'язаних з отриманням банківських позик, спочатку оберемо варіант, який буде вигідніший при розрахунках з банком – прості відсотки, складні відсотки, повернення кредиту з погашенням частини кредиту рівними частинами або повернення кредиту з сплатою однакової загальної суми щороку (ануїтет).

Як варіант, скористаємось пропозиціями, які надає Приватбанк, а саме: процентна ставка – 18% річних, строк дії кредитної угоди – 5 років, щомісячна комісія – 0%. Розрахуємо платежі за простими відсотками (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Розрахунок платежів за кредитні кошти за простими відсотками, грн

Рік	Сума непогашеної частини кредиту на початок року	Сума погашення частини кредиту в кінці року	Сума відсотків за користування кредитом за рік	Загальна сума до сплати за рік
1	2000000	0	360000	360000
2	2000000	0	360000	360000
3	2000000	0	360000	360000
4	2000000	0	360000	360000
5	2000000	2000000	360000	2360000
	Всього:	2000000	1800000	3800000

Виходячи з наших розрахунків, наприкінці кожного року потрібно сплачувати 360000 грн у вигляді відсотків за користування кредитом, що в підсумку за 5 років становитиме 1800000 грн. Наприкінці п'ятого року можна буде повернути кредит в сумі 2 млн грн. Таким чином, отримавши кредит на суму 2 млн грн., в загальному підсумку потрібно буде повернути 3800000 грн.

Розрахунки проводились за формулою простих відсотків:

$$I = L * \frac{i*n}{100} \quad (3.1)$$

де, I – загальна сума відсотків за кредитом, L – сума кредиту, i – відсоткова ставка, n – кількість періодів (років).

Розмір загальної суми повернення коштів розраховували за формулою:

$$S = L * \left(1 + \frac{i*n}{100}\right) \quad (3.2)$$

Далі розрахуємо платежі за складними відсотками в табл. 3.5

Таблиця 3.5

**Розрахунок платежів за кредитні кошти за складними відсотками,
грн**

Рік	Сума непогашеної частини кредиту на початок року, з урахуванням відсотків	Сума погашення частини кредиту в кінці року	Сума нарахованих відсотків за користування кредитом за рік	Загальна сума до сплати за рік
1	2000000,00	0	360000,00	0
2	2360000,00	0	424800,00	0
3	2784800,00	0	501264,00	0
4	3286064,00	0	591491,52	0
5	3877555,52	3877555,52	697959,99	4575515,51
	Всього:	3877555,52	2575515,51	4575515,51

За цим способом нараховані в кінці кожного року відсотки за користування кредитом додають до тіла кредиту, і наступного року відсотки нараховуються вже на більшу суму.

Таким чином, отримавши на початку кредит в сумі 2000000 грн., наприкінці року потрібно буде повернути 4575515,51 грн.

Зазначені показники ми розраховали за формулою складних відсотків:

$$I = L * \left(\left(1 + \frac{i}{100}\right)^n - 1\right) \quad (3.3)$$

Розмір загальної суми повернення коштів розраховували за такою формулою:

$$S = L * \left(1 + \frac{i}{100}\right)^n \quad (3.4)$$

Далі розглянемо умови повернення кредиту з погашенням основної частини кредиту рівними частинами. Розрахуємо платежі за такими умовами в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Розрахунок платежів за умов погашенням основної частини кредиту
рівними частинами, грн**

Рік	Сума непогашеної частини кредиту на початок року	Сума погашення основної частини кредиту в кінці року	Сума відсотків за користування кредитом за рік	Загальна сума до сплати за рік
1	2000000,00	400000,00	360000,00	760000,00
2	1600000,00	400000,00	288000,00	688000,00
3	1200000,00	400000,00	216000,00	616000,00
4	800000,00	400000,00	144000,00	544000,00
5	400000,00	400000,00	72000,00	472000,00
	Всього:	2000000,00	1080000,00	3080000,00

У цьому випадку повертати кредит потрібно буде наприкінці першого року. Сума відсотків за користування кредитом зменшується щороку через зменшення залишку частини кредиту. Таким чином, отримавши кредит на суму 2 млн грн, протягом строку кредиту потрібно буде повернути разом з відсотками 3080000 грн.

При цьому потрібно врахувати, що відсотки в даному випадку – це спадна арифметична прогресія, а тому розрахунок можна виконати шляхом зміни формули простих відсотків та не вдаватися до табличних обчислень:

$$I = \frac{2 * L - \frac{L * (n-1)}{n}}{2} * n * \frac{i}{100} \quad (3.5)$$

Наступним способом, який ми розглянемо, є повернення кредиту з сплатою однакової загальної суми щороку (ануїтет).

Згідно такого способу, його ще називають ануїтетною схемою, сума погашення є однаковою протягом усього періоду. При цьому в перші кілька

місяців в складі платежу – переважно відсотки, а в період, що залишився до кінця погашення кредиту – тіло кредиту.

Розрахуємо платежі за кредитом згідно ануїтетної схеми в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Розрахунок платежів повернення кредиту за ануїтетною схемою, грн

Рік	Сума непогашеної частини кредиту на початок року	Сума погашення частини кредиту в кінці року	Сума відсотків за користування кредитом за рік	Загальна сума до сплати за рік
1	2000000	279556	360000	639556
2	1720444	329876	309680	639556
3	1390568	389254	250302	639556
4	1001314	459319	180237	639556
5	541995	541997	97559	639556
	Всього:	2000002	1197778	3197780

За нашими розрахунками виходить, що за кредит в сумі 2 млн грн протягом строку кредитного договору потрібно буде повернути в загальному підсумку 3197780 грн.

При розрахунку таким способом погашення кредиту розраховують коефіцієнт ануїтету:

$$K = \frac{i \cdot (1+i)^n}{(1+i)^n - 1} \quad (3.6)$$

де, K – коефіцієнт ануїтету,

i – відсоткова ставка виражена в сотих долях (18% = 0,18),

n – кількість періодів (років).

Щорічну суму сплати A розраховують як добуток коефіцієнта ануїтету K та суми кредиту L.

Загальну суму відсотків визначають за формулою:

$$I = L \cdot (K \cdot n - 1) \quad (3.7)$$

Загальну суму повернення розраховують за формулою:

$$S = L \cdot K \cdot n \quad (3.8)$$

Далі порівняємо розглянуті вище варіанти кредитування. Можна побачити, що повернення кредиту з погашенням частини кредиту рівними частинами є найбільш вигідним варіантом з позиції суми нарахованих відсотків за користування кредитом.

Результати розрахунків дають підстави зробити висновок, що найбільш вдалим методом залучення коштів для розробки нових продуктів з метою підвищення прибутковості та рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна» є одержання кредиту у комерційних банках. Позикові кошти можуть покращити фінансовий стан підприємства. Водночас дуже важливо підтримувати співвідношення власних та позикових ресурсів

3.3. Превентивні заходи запобігання банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна»

Сучасні підприємства функціонують в умовах високої складності, невизначеності та динамічності зовнішнього середовища. У зв'язку із цим виникає необхідність постійного моніторингу фінансово-майнового стану з метою своєчасного розпізнавання кризових явищ, які можуть призвести до серйозної дестабілізації господарської діяльності підприємств.

ПрАТ «Карлсберг Україна» мінімізує свої ризики шляхом зменшення витрат, удосконалення роботи департаментів виробництва, продажу і маркетингу, завдяки проведенню потужних рекламних компаній та виробництву високоякісного продукту для споживачів.

Однак, незважаючи на це, в умовах нестабільного зовнішнього середовища завжди існує ризик неплатоспроможності та банкрутства, оскільки підприємство використовує більшу частину своїх коштів для повернення позик та відновлення виробництва, що може супроводжуватися значним спадом виробництва [35, с. 52].

Тому потрібно мати стратегію виведення підприємства з кризи.

Існує декілька етапів виходу з кризового стану:

- по-перше, визнати, що організація перебуває в кризовому стані;

- по-друге, проаналізувати можливі причини кризи та обрати методи виходу з неї;

- по-третє, розробити план дій для виведення підприємства з кризи.

Аналіз можливих причин кризи охоплює:

- SWOT-аналіз;

- аналіз конкурентоздатних цін та витрат підприємств, маркетингові дослідження ;

- аналіз стратегії та плани виходу компанії з кризи.

Метод SWOT-аналізу передбачає спочатку визначення сильних і слабких сторін, можливостей та загроз, визначення зв'язків між ними, на основі чого відбувається їх подальше використання для формування стратегії організації.

Для проведення SWOT - аналізу побудуємо матрицю для ПрАТ «Карлсберг Україна». Для цього спочатку розглянемо зовнішні можливості та загрози підприємства в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Зовнішні можливості і загрози ПрАТ «Карлсберг Україна»

Можливості	Загрози
Вдосконалення технології виробництва	Зростання податків і мит
Стійкий попит на продукцію	Пониження рівня цін
Зниження податків і мит	Зростання темпів інфляції
Зниження цін на сировину і матеріали	Зниження рівня життя населення
Відсутність зарубіжних конкурентів	Скачки курсів валют
Поліпшення рівня життя населення	Несприятлива економічна ситуація в державі
Вдосконалення менеджменту	Посилення конкуренції
Підвищення рівня цін	Поява нових виробників
Невдала поведінка конкурентів	Збої в постачаннях продукції
Входження в нові сегменти ринку.	Погіршення політичної обстановки

Другим етапом SWOT-аналізу є оцінка чинників внутрішнього середовища підприємства. Для цього використовують метод передбачення профілю внутрішнього середовища. По кожному чиннику проводиться експертна оцінка його значення.

Проведемо аналіз внутрішнього середовища підприємства в таблиці. 3.9.

Таблиця 3.9

Сильні та слабкі сторони ПрАТ «Карлсберг Україна»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Достатня популярність	Середній рівень цін
Імідж на ринку	Не вся продукція підприємства, що вперше запускається у виробництво знаходить широкий попит у населення
Фокусування на споживачі	Залежність від постачальників комплектуючих
Високий контроль якості	Неучасть персоналу в ухваленні управлінських рішень
Сучасні технології виробництва	Висока собівартість продукції
Висока кваліфікація персоналу	Непридатність продукції в інших областях
Конкурентоздатна цінова політика	
Налагоджена збутова мережа	
Багаторічний досвід роботи на ринку	

Як бачимо з табл. 3.9, сильних сторін у ПрАТ «Карлсберг Україна» значно більше, ніж слабких. Цим необхідно керуватися при розробці подальшої стратегії розвитку підприємства.

Аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів та ранжування їх за ступенем впливу на організаційну діяльність дає змогу сформувати конкретний перелік організаційних недоліків та переваг, а також загроз та можливостей.

Завершальним етапом процесу SWOT-аналізу є встановлення зв'язків між найвпливовішими слабкими та сильними сторонами підприємства, загрозами та можливостями у зовнішньому середовищі.

Отже, зведемо результати таблиць 3.8 та 3.9 в таблицю 3.10 для завершального етапу SWOT - аналізу ПрАТ «Карлсберг Україна», враховуючи ключові позиції слабких та сильних сторін підприємства, а також загроз і можливостей для нього.

Таблиця 3.10

Матриця SWOT-аналізу ПрАТ «Карлсберг Україна»

	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Внутрішнє середовище	1. Відносно невеликий штат організації 2. Молодий і перспективний колектив. 3. Гнучка політика керівництва. 4. Порівняно недорогі початкові матеріали. 5. Хороша репутація у клієнтів.	1. Висока собівартість продукції 2. Високий рівень податків 3. Митні бар'єри 4. Зміни в потребах і смаках споживачів;
	Можливості (O)	Загрози (T)
Зовнішнє середовище	1. Розширення виробничої лінії. 2. Вихід на нові ринки. 3. Налагодження роботи з постачальниками інших регіонів.	1. Поява нових конкурентів. 2. Збільшення цін на матеріали. 3. Зростаючий конкурентний тиск. 4. Зниження репутації.

Таким чином, за допомогою проведеного SWOT-аналізу можна виявити ризики, на які наражається підприємство при розширенні свого бізнесу та запобігти їм.

Для вчасного попередження кризового стану проводять прогнозування імовірності банкрутства за допомогою різних методів і моделей.

Однією з таких моделей є п'ятифакторна модель Е. Альтмана:

$$Z=1,2 \times A + 1,4 \times B + 3,3 \times C + 0,6 \times D + 1,0 \times E \quad (3.8)$$

де, А – частка робочого капіталу в активах;

В – рентабельність активів;

С – рентабельність активів;

D – відношення ринкової капіталізації підприємства до суми заборгованості;

Е – віддача активів.

Оцінимо імовірність банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна» за допомогою цієї моделі.

Таблиця 3.11

**Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна»
за п'ятифакторною моделлю Альтмана**

Фактор	2017	2018	2019
A	0,2	0,18	0,17
B	0,31	0,39	0,36
C	0,16	0,24	0,42
D	1,2	1,83	1,81
E	0,8	1,1	1,3
Z	2,722	3,752	4,48

З табл. 3.11 випливає, що у 2018–2019 роках ймовірність банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна» була дуже низькою, у 2017 році існувала ймовірність банкрутства підприємства.

За моделлю Спрінггейта здійснюють розрахунок інтегрального показника, який використовують для оцінки ймовірності банкрутства підприємства:

$$Z = 1,03x_1 + 3,07x_2 + 0,66x_3 + 0,4x_4 \quad (3.9)$$

де, x_1 – відношення робочого капіталу до активів;

x_2 – відношення прибутку до сплати податків до активів;

x_3 – відношення прибутку до сплати податків до короткострокової заборгованості;

x_4 – відношення обсягу продажу до активів.

Розрахунки для ПрАТ «Карлсберг Україна» представлено в табл. 3.12

Згідно з нашими розрахунками, поданими в табл. 3.12 значення коефіцієнтів за моделлю Спрінггейта у 2017-2019 роках ПрАТ «Карлсберг Україна» засвідчили, що підприємство не було потенційним банкрутом, оскільки значення Z-рахунку значно перевищувало критичне значення 0,86.

Таблиця 3.12

**Оцінка ймовірності банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна»
за моделлю Спрінггейта**

Фактор	2017	2018	2019
X1	0,2	0,18	0,17

X2	0,19	0,28	0,3
X3	0,4	0,73	0,85
X4	0,8	1,1	1,3
Z	1,3733	1,9668	2,1771

Таким чином, аналіз за двома моделями показав, що імовірність банкрутства підприємства відсутня, отже, підприємство успішно долає фінансові та операційні ризики.

Важливим етапом в системі запобігання фінансовій кризі є формування фінансового плану для визначення фінансових результатів та загального попиту на певну суму фінансових ресурсів, які необхідні для ефективної діяльності підприємства. Побудуємо фінансовий план ПрАТ «Карлсберг Україна» в табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Фінансовий план ПрАТ «Карлсберг Україна», тис. грн

Найменування показника	Базовий рік	Плановий рік	Відхилення, +/-	
			Абсолютне, тис. грн..	Відносне відхилення, %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	7500928	8117686	616758	108,22
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	-4235986	-4333556	-97570	102,30
Валовий прибуток	3264942	3784130	519188	115,90
Інші операційні доходи	475630	185843	-289787	39,07
Адміністративні витрати	-290112	-286584	3528	98,78
Витрати на збут	-1542806	-1601230	-58424	103,79
Інші операційні витрати	-7881	-134845	-126964	1711,01
Фінансовий результат від операційної діяльності	1899773	1947314	47541	102,50
Інші фінансові доходи	123470	107457	-16013	87,03
Інші доходи	16851	18584	1733	110,28

Фінансові витрати	-10477	-13567	-3090	129,49
Інші витрати	-24603	-25346	-743	103,02
Фінансовий результат до оподаткування:	2005014	2034442	29428	101,47
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-372284	-354653	17631	95,26
Чистий прибуток	1632730	1679789	47059	102,88

Як засвідчують дані табл. 3.13, валовий прибуток в плановому періоді має зрости на 519188 тис. грн за рахунок зростання чистого доходу від реалізації продукції на 108, 22% порівняно з 2019 роком. Спостерігаємо зменшення інших операційних доходів та інших фінансових доходів на 39,07% та 87,03% відповідно. Має місце збільшення витрат на збут та інші операційні витрати на 58424 тис. грн та 126 964 тис. грн відповідно, що є негативною динамікою. Але позитивним є те, що це може бути пов'язано з більшим обсягом реалізації продукції.

Заплановано зменшення адміністративних витрат на 3528 тис. грн. Враховуючи зазначене вище, фінансовий результат від операційної діяльності в плановому періоді зросте на 47541 тис. грн. Зростання чистого прибутку на 47059 тис. грн відбуватиметься за рахунок зменшення витрат з податку на прибуток.

Таким чином, запропоновані заходи покращення фінансового стану підприємства та попередження його кризового стану дадуть змогу оптимізувати використання джерел грошових коштів, вчасно виявити слабкі сторони, вдало використовувати сильні сторони та успішно реалізувати фінансову стратегію підприємства.

1. Розглянуто сутність комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності підприємств. Комплексна оцінка фінансово-господарської діяльності є її характеристикою, отриманою в результаті комплексного дослідження, тобто одночасного та узгодженого вивчення сукупності показників, що відображають всі (або багато) аспектів господарських процесів, і що містить загальні висновки про результати діяльності виробничого об'єкта на основі виявлення якісних і кількісних відмінностей від бази порівняння (плану, нормативів, попередніх періодів, досягнень на інших аналогічних об'єктах, інших можливих варіантах розвитку).

Основними завданнями комплексної оцінки фінансово-господарської діяльності є, по-перше, впровадження конкретних заходів щодо зміцнення фінансового стану, а також виявлення основних напрямів подальшого розвитку підприємства. По-друге, постійним завданням є діагностування банкрутства підприємства, що дозволяє вчасно запобігти небажаним наслідкам у рамках функціонування системи раннього попередження і реагування в процесі здійснення фінансової, а також і господарської діяльності.

2. Визначено чинники впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства. Усі фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства можна класифікувати за наступними ознаками: за місцем виникнення – зовнішні (екзогенні) та внутрішні (ендогенні); за структурою – прості, складні; - а часом впливання – постійні та змінні; за ступенем кількісного вимірювання – якісні (піддаються вимірюванню), кількісні (не піддаються вимірюванню).

Найбільш вагомими є зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на фінансовий стан підприємства, оскільки до їх складу належать решта факторів у розрізі вище розглянутих класифікаційних ознак. Зовнішніми стосовно підприємства являються ті фактори, на які воно не може впливати або цей вплив може бути незначним (ендогенні). Зовнішні фактори поділяються на міжнародні, національні та ринкові.

Внутрішні чинники, які впливають на фінансове становище підприємства можна поділити на якісні і кількісні. До якісних належать: мета, галузь діяльності, традиції репутація та імідж, форма власності, організаційна структура управління, організація системи управління, форма спеціалізації, концентрація виробництва, диверсифікація виробництва, прогресивність засобів і методів виробництва, рівень виробничих запасів.

До кількісних належать: кваліфікований склад керівництва і персоналу, доля ринку і стадія життєвого циклу, інноваційна діяльність, адаптивність фірми, тривалість виробничого циклу, рівень виробничих запасів, структура балансу, платоспроможність, ліквідність, співвідношення власних і залучених засобів, вартість капіталу, структура майна, інвестиційна привабливість, доход на акцію, рівень прибутковості та рентабельності.

3. Вивчено методичні підходи до оцінки фінансово-господарську діяльність підприємства. Аналізуючи існуючі погляди на фінансову діяльність та стійкість підприємства, а також її показники, можна виділити декілька традиційних методик її оцінки: що засновуються на аналізі балансу; що базуються на неформальних, інтуїтивних підходах; що є узагальненими за досвідом розв'язання подібних задач; методи експертних оцінок, економіко-математичні методи тощо.

За традиційною практикою аналізу фінансового стану підприємства виділяють такі загальні методики, якими може скористатися фінансовий аналітик: горизонтальний аналіз, вертикальний (структурний) аналіз, трендовий аналіз, аналіз відносних показників (коефіцієнтів), порівняльний аналіз та факторний аналіз.

4. Надано організаційно-економічну характеристику ПрАТ «Карлсберг Україна». ПрАТ «Карлсберг Україна» входить до компаній Групи Карлсберг, що є однією з провідних пивоварних груп у світі з великим портфелем брендів пива та інших напоїв. Основним видом діяльності Компанії є виробництво та продаж пива, сидру та безалкогольних напоїв. До складу ПрАТ «Карлсберг Україна» входять заводи в м. Запоріжжя, м. Києві та м. Львові. В Компанії працює більше 1400 чоловік.

У відповідності до законодавства України та Статуту Товариства органами корпоративного управління товариством, як системою відносин між власниками, наглядовим та виконавчим органом Компанії, кожен з яких має свої права та обов'язки в управлінні, є такі органи управління: Загальні збори акціонерів – вищий орган Товариства; Наглядова рада – орган, що здійснює захист прав акціонерів, контролює та регулює діяльність виконавчого органу; Генеральний директор – виконавчий орган, який здійснює управління поточною діяльністю Товариства.

5. Проаналізовано майновий стан підприємства. Зростання обсягу транспортних засобів, машин і обладнання, протягом аналізованого періоду вказує на те, що збільшилась активна частина основних засобів, що означає покращення структури основних засобів. Зменшення оборотних активів негативно характеризує підприємство та зменшує його можливості щодо нормальної підприємницької діяльності в сфері здійснення розрахунків з постачальниками.

Необоротні активи зменшились за рахунок зменшення незавершених капітальних інвестицій, основних засобів, довгострокової дебіторської заборгованості.

6. Проведено аналіз фінансового стану ПрАТ «Карлсберг Україна». Показники ліквідності підприємства демонструють позитивну динаміку, вони всі є вищими за нормативні значення, що свідчить про достатню платоспроможність підприємства в короткостроковому періоді.

Підприємство має абсолютно стійкий фінансовий стан, оскільки запаси і витрати підприємства покриваються власними оборотними коштами і підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів.

Зростання показників рентабельності свідчать про зростання прибутковості підприємства.

7. Вивчено зарубіжний досвід оцінки фінансового стану підприємств. У зарубіжних науково-практичних джерелах прогнозування фінансового стану підприємства розглядається тільки з двох позицій: прогнозування фінансових

звітів та прогнозування імовірності банкрутства. При цьому для прогнозування фінансового стану використовуються різні методи і моделі.

У західній практиці прогнозування фінансового стану підприємства найпоширенішим є метод прогнозування фінансової звітності. Прогнозні документи (баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про грошові потоки) складаються на основі певних припущень: робиться прогноз про зміни виручки від реалізації, собівартості реалізації і інших допущеннях, які пов'язані зі стратегією розвитку підприємства.

Прогнозування імовірності банкрутства ґрунтується на кількісних і якісних підходах. Якісні підходи засновані на експертному вивченні характеристик, що ведуть до банкрутства. Заслужують на увагу моделі банкрутства Альтмана, Бівера, Спрінґейта, Таффлера, Ліса, Тішоу, Чессера тощо.

8. Запропоновано шляхи покращення оцінки та фінансового стану підприємств. Розглянуто основні напрями оцінки фінансового стану підприємств за методикою українського науковця С. Б. Довбні, до яких належать: платоспроможність; фінансова незалежність; прибутковість; рентабельність; грошові потоки. По кожному з зазначених напрямів подано систему найбільш інформативних показників.

Для розробки нових продуктів з метою підвищення прибутковості та рентабельності ПрАТ «Карлсберг Україна» розглянуто варіанти залучення коштів шляхом отримання кредиту з різними варіантами погашення позики: прості відсотки, складні відсотки, повернення кредиту з погашенням частини кредиту рівними частинами або повернення кредиту з сплатою однакової загальної суми щороку (ануїтет). З'ясовано, що повернення кредиту з погашенням частини кредиту рівними частинами є найбільш вигідним варіантом з позиції суми нарахованих відсотків за користування кредитом.

9. Розроблено превентивні заходи запобігання банкрутства ПрАТ «Карлсберг Україна». Проведено SWOT - аналіз для ПрАТ «Карлсберг Україна», виявлено його сильні та слабкі сторони. Для вчасного попередження кризового стану проведено прогнозування імовірності банкрутства за

допомогою моделей Е. Альтмана та Спрінгейта. Аналіз за двома моделями показав, що імовірність банкрутства підприємства відсутня, отже, підприємство успішно долає фінансові та операційні ризики.

Побудовано фінансовий план ПрАТ «Карлсберг Україна», згідно з яким валовий прибуток в плановому періоді має зрости за рахунок зростання чистого доходу від реалізації продукції, зменшаться інші операційні доходи та інші фінансові доходи, збільшаться витрати на збут та інші операційні витрати, зменшаться адміністративні витрати, фінансовий результат від операційної діяльності в плановому періоді зросте, зростання чистого прибутку на відбудуватиметься за рахунок зменшення витрат з податку на прибуток.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. // К. В. Ізмайлова. – 2-е вид., стереотип. – К.: МАУП, 2001. – 152 с.: іл. – Бібліогр.: с. 142–144. – ISBN 966-608-112-1.
2. Баканов М. И. Теория экономического анализа: [Текст]: учеб. // М. И. Баканов, А. Д. Шеремет. – 4-е изд., доп. И перераб. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 416 с.
3. Хотомлянський О. Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства / О. Л. Хотомлянський, П. А. Знахуренко // Фінанси України. – 2007. – № 1. – С. 111–117.
4. Мних Є. В. Економічний аналіз [Текст] : підруч. // Є. В. Мних. – К.: Центр навч. лі-ри, 2003. – 412 с.
5. Шеремет А. Д. Фінансова стійкість підприємств / А. Д. Шеремет // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – С. 35 – 38.
6. Фінанси підприємств. Підручник / За ред. А. М. Поддєрьогіна. – 6-е вид., перероб. і доп. – Київ: КНЕУ, 2006. – 552 с.
7. Насібова О. В. Методичні підходи фінансового аналізу підприємства / О. В. Насібова, А. А. Шипенко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства, Вип. 206 «Економічні науки». 2019. С. 35-44.
8. Піскунов О. Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. Г. Піскунов, Н. Г. Метеленко, Т. П. Лободзинська // Економічний вісник НТУУ «КПІ» : збірник наукових праць. – 2009. – № 6. – С. 205–211.
9. Захарова Н. Ю. Методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства / Н. Ю. Захарова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2013. – № 2(3). – С. 128-133.
10. Иванов Е.А. Внутренние и внешние факторы стратегии развития предприятия. / Е.А. Иванов // Вестник Академии. – 2011. – № 4. – С. 68-70.

11. Офіційний сайт ПрАТ «Карлсберг Україна». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://carlsbergukraine.com/>
12. Швець В. Я. Зарубіжний досвід прогнозування фінансового стану підприємства // В. Я. Швець, О. Ю. Клементьєва // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2004. – № 1. – С. 56-64.
13. Хелферт Э. Техника финансового анализа: Пер. с англ. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. – 663 с.
14. Лобанов Е.Н., Лимитовский М.А. Финансовый менеджер. – М.: Консалтинговая компания ДеКА, 2001. – 416с.
15. Как прогнозировать Cash Flow? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:: <https://www.nosorog.com/public/fmance/19f.html>
16. Торшин Є. О. Аналіз світового досвіду трансформації показників фінансового стану підприємств / Є. О. Торшин // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Випуск 26. – Частина 2. – С. 10-13.
17. Огороков В.Р. Управління фінансовою стійкістю підприємства / За ред. В.Р. Огорокова. – Санкт-Петербург : Нестор, 2005. – 236 с.
18. Readings in Credit Scoring: Foundations, Developments, and Aims // Google Books [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://goo.gl/T9IyVe>.
19. Донцова Л.В. Аналіз фінансової звітності / За ред. Л.В. Донцової. – Москва: Діло і Сервіс, 2006. – 144 с.
20. Донцова Л.В. Формування та оцінка показників квартальної та річної звітності / За ред. Л.В. Донцової. – Москва : Діло і Сервіс, 2000. – 272 с.
21. Кукукіна І.Г. Управлінський облік / І.Г. Кукукіна. – М. : Фінанси та статистика, 2004. – 400 с.
22. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз / Б.М. Литвин, М.В. Стельмах. – Київ : Хай-Тек-прес, 2008. – 335 с.
23. Ковалевська А. В. Критичний аналіз методів оцінки фінансового стану підприємства / А. В. Ковалевська, С. І. Асєєв // Бізнесінформ. – 2012. – № 3. – С. 163-169.

24. Руда Р. В. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність [Текст] / Р. В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1(9). – С. 61 – 65.
25. Мягих І. М. Оцінка використання ресурсного потенціалу підприємств України в ринкових умовах [Текст] / І. М. Мягих // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 33. – С. 199-203.
26. Федорук О. В. Особливості та проблеми розробки методичних підходів щодо діагностики імовірності банкрутства підприємств / О. В. Федорук // Інноваційна економіка. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_1/126.pdf
27. Методичні рекомендації з аналізу і оцінки фінансового стану підприємств: Документ v0006626-06 від 28.07.2006 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0006626-06#Text>
28. Бурковська А. В. Комплексний підхід до оцінки фінансового стану підприємства / А. В. Бурковська, О. Ю. Соловійов // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – Вип. 1 (4) – Т. 2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.2/073.pdf>.
29. Довбня С. Б. Методичні особливості комплексної оцінки фінансового стану та економічних результатів підприємства / С. Б. Довбня // Ефективна економіка. – 2015. – № 3. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3863>
30. Ільченко О.С. Математична модель фінансового стану на основі системи балансових рівнянь / О. С. Ільченко, О. П. Низьков, В. В. Хаустов // Економіст. – 2006. – № 1. – С. 38–41.
31. Бойчик І. М. Економіка підприємства [Текст] : навч.посіб. / І. М. Бойчик. – 2-е вид., доповн., перероб. – К.: Атіка, 2007. – 528 с.
32. Рудницька О. М. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств / О.М.Рудницька, Я.А. Біленська // Вісник «Логістика», Львів: Вид-во НУ ЛП, 2009. – № 649. – С. 132-138.
33. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи

покращення /М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №9. – С. 92-100.

34. Конєва Н.О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств / Н.О. Конєва, І. О. Шаповалова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/16_13.pdf.

35. Діденко Є. О. Модель антикризового управління підприємством / Є.О. Діденко // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. – 2015. – №3 (87) : Серія «Економічні науки». – С. 53-58.

		КОДИ	
		Дата(рік, місяць, число)	2020 01 01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"	за ЄДРПОУ	377511
Територія		за КОАТУУ	2310137300
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	112
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11,05
Середня кількість працівників	1464		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса	69076 Запорізька область Хортицький район містоЗапоріжжя вулиця Василя Стуса,будинок 6, т.(061) 228-11-99		

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на «31» грудня 2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	27714	34796
первісна вартість	1001	111394	130346
накопичена амортизація	1002	83680	95550
Незавершені капітальні інвестиції	1005	93320	90078
Основні засоби	1010	1920744	1823501
первісна вартість	1011	4566679	4729536
знос	1012	2645935	2906035
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	21936	21936
інші фінансові інвестиції	1035	8	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2098	207
Відстрочені податкові активи	1045	191821	133073
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	2257641	2103599
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	324712	500226
Виробничі запаси	1101	134969	217817
Незавершене виробництво	1102	32737	45299
Готова продукція	1103	155413	229954
Товари	1104	1593	7156
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари,	1125	487714	619498

роботи, послуги			
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	29474	28715
з бюджетом	1135	17050	--
у тому числі з податку на прибуток	1136	17050	--
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	3252	111
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1527	1
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	1631139	1200058
Витрати майбутніх періодів	1170	4001	5814
Інші оборотні активи	1190	95	485
Усього за розділом II	1195	2498964	2354908
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	4756605	4458507

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1022433	1022433
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	54622	54622
Резервний капітал	1415	153364	153364
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1849417	1641768
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	3079836	2872187
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	--	--
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	813672	1139700
розрахунками з бюджетом	1620	178927	165896
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	--	--
розрахунками з оплати праці	1630	62422	109726
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	615	707
Поточні забезпечення	1660	584101	132290
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	37032	38001
Усього за розділом III	1695	1676769	1586320
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	4756605	4458507

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2019 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попередньо го року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7500928	5968342
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4235986)	(3479625)
Валовий: прибуток	2090	3264942	2488717
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	475630	50463
Адміністративні витрати	2130	(290112)	(218413)
Витрати на збут	2150	(1542806)	(1111782)
Інші операційні витрати	2180	(7881)	(39919)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1899773	1169066
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	123470	131628
Інші доходи	2240	16851	46475
Фінансові витрати	2250	(10477)	(1601)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(24603)	(2059)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	2005014	1343509
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-372284	-257085
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1632730	1086424
збиток	2355	(--)	(--)

		КОДИ	
		Дата(рік, місяць, число)	2019 01 01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"	за ЄДРПОУ	377511
Територія		за КОАТУУ	2310137300
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	112
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11,05
Середня кількість працівників	1491		
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			

Адреса 69076 Запорізька
область Хортицький
район містоЗапоріжжя
вулиця Василя
Стуса,будинок 6,
т.(061) 228-11-99

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на «31» грудня 2018 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	25945	27714
первісна вартість	1001	98694	111394
накопичена амортизація	1002	72749	83680
Незавершені капітальні інвестиції	1005	84226	93320
Основні засоби	1010	1515285	1920744
первісна вартість	1011	3938497	4566679
знос	1012	2423212	2645935
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	21936	21936
інші фінансові інвестиції	1035	8	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	7370	2098
Відстрочені податкові активи	1045	182236	191821
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	1837006	2257641
II. Оборотні активи	1100	318760	324712
Запаси			
Виробничі запаси	1101	158626	134969
Незавершене виробництво	1102	19045	32737
Готова продукція	1103	137964	155413
Товари	1104	3125	1593
Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	448324	487714

Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	25063	29474
з бюджетом	1135	40915	17050
у тому числі з податку на прибуток	1136	40915	17050
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	13785	3252
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	42463	1527
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	3000889	1631139
Витрати майбутніх періодів	1170	3851	4001
Інші оборотні активи	1190	--	95
Усього за розділом II	1195	3894050	2498964
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи	1200	--	--
Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1022433	1022433
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	54622	54622
Резервний капітал	1415	153364	153364
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1764977	1849417
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	2995396	3079836
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	--	--
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	742139	813672
розрахунками з бюджетом	1620	154825	178927
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	--	--
розрахунками з оплати праці	1630	73649	62422
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	2981	615
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1154227	--
Поточні забезпечення	1660	572078	584101
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	35761	37032
Усього за розділом III	1695	2735660	1676769
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	5731056	4756605

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2018 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6012007	5100881
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3479625)	(3026140)
Валовий: прибуток	2090	2532382	2074741
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	50463	61902
Адміністративні витрати	2130	(218413)	(199769)
Витрати на збут	2150	(1155447)	(973691)
Інші операційні витрати	2180	(39919)	(18942)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1169066	944241
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	131628	259772
Інші доходи	2240	46475	28867
Фінансові витрати	2250	(1601)	(1359)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(2059)	(2967)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1343509	1228554
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-257085	-223529
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1086424	1005025
збиток	2355	(--)	(--)

		КОДИ	
		Дата(рік, місяць, число)	2018 01 01
Підприємство	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА"	за ЄДРПОУ	377511
Територія		за КОАТУУ	2310137300
Організаційно-правова форма господарювання	Публічне акціонерне товариство	за КОПФГ	112
Вид економічної діяльності	Виробництво пива	за КВЕД	11,05
Середня кількість працівників	1491		

Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака

Адреса 69076 Запорізька
область Хортицький
район
місто Запоріжжя
вулиця Василя
Стуса, будинок 6,
т.(061) 228-11-99

Баланс (Звіт про фінансовий стан) на «31» грудня 2017 р

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи Нематеріальні активи			
	1000	23188	25945
первісна вартість	1001	86193	98694
накопичена амортизація	1002	63005	72749
Незавершені капітальні інвестиції	1005	34404	84226
Основні засоби	1010	1635130	1515285
первісна вартість	1011	3856401	3938497
знос	1012	2221271	2423212
Інвестиційна нерухомість	1015	--	--
Довгострокові біологічні активи	1020	--	--
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	80862	21936
інші фінансові інвестиції	1035	8	8
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	--	7370
Відстрочені податкові активи	1045	158709	182236
Інші необоротні активи	1090	--	--
Усього за розділом I	1095	1932301	1837006
II. Оборотні активи	1100	227314	318760
Запаси			
Виробничі запаси	1101	138276	158626
Незавершене виробництво	1102	20019	19045
Готова продукція	1103	66203	137964
Товари	1104	2816	3125

Поточні біологічні активи	1110	--	--
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	459208	448324
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	30653	25063
з бюджетом	1135	93757	40915
у тому числі з податку на прибуток	1136	93757	40915
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	10269	13785
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	39840	42463
Поточні фінансові інвестиції	1160	--	--
Гроші та їх еквіваленти	1165	2174306	3000889
Витрати майбутніх періодів	1170	3531	3851
Інші оборотні активи	1190	1081	--
Усього за розділом II	1195	3039959	3894050
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	--	--
Баланс	1300	4972260	5731056
Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1022433	1022433
Капітал у дооцінках	1405	--	--
Додатковий капітал	1410	54622	54622
Резервний капітал	1415	153364	153364
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2467415	1764977
Неоплачений капітал	1425	--	--
Вилучений капітал	1430	--	--
Усього за розділом I	1495	3697834	2995396
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	--	--
Довгострокові кредити банків	1510	--	--
Інші довгострокові зобов'язання	1515	--	--
Довгострокові забезпечення	1520	--	--
Цільове фінансування	1525	--	--
Усього за розділом II	1595	--	--
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	--	--
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	--	--
товари, роботи, послуги	1615	559061	742139
розрахунками з бюджетом	1620	159583	154825
у тому числі з податку на прибуток	1621	--	--
розрахунками зі страхування	1625	--	--
розрахунками з оплати праці	1630	35540	73649
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	4502	2981
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	--	1154227

Поточні забезпечення	1660	486229	572078
Доходи майбутніх періодів	1665	--	--
Інші поточні зобов'язання	1690	29511	35761
Усього за розділом III	1695	1274426	2735660
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	--	--
Баланс	1900	4972260	5731056

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5100881	4580156
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3026140)	(2925530)
Валовий: прибуток	2090	2074741	1654626
збиток	2095	(--)	(--)
Інші операційні доходи	2120	61902	43761
Адміністративні витрати	2130	(199769)	(155530)
Витрати на збут	2150	(973691)	(896813)
Інші операційні витрати	2180	(18942)	(6357)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	944241	639687
збиток	2195	(--)	(--)
Дохід від участі в капіталі	2200	--	--
Інші фінансові доходи	2220	259772	442666
Інші доходи	2240	28867	43788
Фінансові витрати	2250	(1359)	(1910)
Втрати від участі в капіталі	2255	(--)	(--)
Інші витрати	2270	(2967)	(40996)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1228554	1083235
збиток	2295	(--)	(--)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-223529	-157538
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	--	--
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1005025	925697
збиток	2355	(--)	(--)